

1600.

A székely nemzet folyamodványa és panaszai a főkormányshékhöz.

K. n. (1736.)

Ad excelsum regium gubernium Transsilvanicum humulima repraesentatio gravaminum inclytæ nationis Siculicæ.

1-mo. Mikor a militia akár quártélyban, akár marsusban vagon, a szegénységen sok expensakot és sokféle extorsiokat, excessusokot vivén végben, ha a natio tisztjei demonstratiot tésznek a m. commissariatuson, igen kevés bonificatiot obtineálhatnak, úgy annyira, hogy nem hogy a militia szünnék az excessusok, extorsiok végbenvitelitől, sőt inkább mintegy bátorságot vevén, csak semminek tartja, mivel csak igen kevés, vagy majd semmi az excessusoknak meritumához képest a bonificatio.

2-do. Az ambulatorium officiumban és servitiumban lévő szolgák esztendőnként bucsuzzanak és a kik ratio alatt vannak, ratiocinálnak, a kiket a nemes ország szeret, megmarasztja, a kiket nem, másokat constituálhat, praecise, a kiknek a nemes ország fizet.

3-tio. Az *marosvásárhelyi híd* miatt *Marosszéknek* mennyi romlása az marschusbéli militia iránt: méltóztassék az méltóságos regium gubernium tekintetbe venni annyi romlását a n. *Marosszék* arra való részinek, majd egy portióval vetekedik sok expensaja, vonó marhájok is majd elfognak.

4-to. Ns. *Csikszék* a méltóságos guberniumnak instál aláza-toson: *Szereda* városában feles adózó emberei mennek bé, azokat manuteneálják, portiozni nem engedik a n. szék közti. Méltóztassék a méltóságos gubernium committalni, hogy a székekkel együtt supportálják a terhet, adattassanak ki onnét.

5-to. *Nagyverdő* allyánál az országútját a víz elrontván, fl. 200 kellett a n. székeknek út-helyet venni, melyben hogy *Szereda* városa is contribualjon, úgy az *Oltón* levő három hidak csinyálásában segítséggel legyen, ezen hidak különben is *Szereda* városa hatá-rán vannak.

6-to. *Molduvában* feles marhájokot a nagy szükség miatt ta-valyi esztendőben midőn behajtották volna n. *Csikszékből*, némely tolvaj emberek miatt feles marhájokot, juhaikot elvették: instálnak

alázatosan a méltóságos regium guberniumnak méltóztassék, a hol illik, megadattatását munkában venni, csak most legközelebb is mártiusban *Bocskor János* uram által lött két lovak elhozásáért 30 juhokot bárányostól és két lovokot elvettek *Molduvában*. Méltóztassék a méltóságos regium gubernium ezeknek restualtatása munkájában hasonló gratiáját mutatni.

7-mo. A *marosvásárhelyi várba* minden holnapban 40. szekér fát praestal *Marosszék* a magazinumból a malomba való hordásra a búzának két szekeret, a lisztnek bévitelire más két szekeret ád: melyek is, hogy tolláltassanak, alázatosan instálunk. Ahoz járulván az is, hogy azon lisztes hordóknak dongafái után *Segesvárról Marosszék* küldött, abrancsfákat ingyen praestáltak: ebben is sublevatiot alázatosan instálunk. Ezen és több gravamináknak orvoslását alázatosan várja s reméni a méltóságos guberniumtól atyáitól s patronusitól

A nemes székely natio.

(Egykorú másolata *Csikvármegye levéltárában*, k. n. az 1736. akták között.)

1601.

A székely nemzet Haan Ignác elé terjesztett sérelmei. Kelet nélkül
(1736.)

Ad illum dnum Ignatium Haan (tit.) repraesentatio
gravaminum inclytae Nationis Siculicae.

1-mo Ratione sedis *Udvarhely* ut certus determinetur numerus salicidarum et non ex ditioribus personis, sed pro servitio caes. aptis, praesensque numerus minuat, cum aliae etiam personae pro solutione salicidis praestari solita lapides salis scindant destitutae, ob infoelicitatem loci oeconomia in hoc servitium Suae Mattis remoram non patitur. Salicidae vero ab officialibus sedis non dependent, nec quartiriis aut ullis vecturis aggravantur.

2-do. Cum sedis *Udvarhely* montosa ac lapidosa, ac plerumque saetranea sit: nilominus ad salis nitri coctionem tam vecturis, quam manualibus operibus multa requirantur servitia; propter

immixtionem vero terrae saltae aliquanda trium etiam septimanarum labor in cassum vergit, ut et miseri incolae in totum ab oeconomia sua non avellantur, aliquam moderationem implorat in coctione salis nitri, sine defectu tamen servitii caesarei.

3-io. Similiter etiam sedes *Háromszék* in eodem servitio aliquam alleviationem sperat.

4-to. In sedibus *Csik* nro 60, in *Gyergyó* vero nro 32 sunt constituti vigiles ad passus, qui volunt vulgari nomine appellari *Plajas*, qui mediam tantum partem suarum contributionum pendunt, nec ad extraordinaria, vecturas et similia concurrunt, quinimo nullam volunt habere dependentiam ab officialibus dictarum sedium constitutis, solum dominis tricetimatoribus se adjungentes, licet sint e gremio sedium.

5-to. Sedis *Maros* pars trans Marusium hac vergens praeclusam se sentit a beneficio salis fodinae *Parajdiensis*, cum sit una sedes et commembrum nationis Siculicae, relegantur ad salis fodinam *Colosiensem*, ubi etiam duabus tribusve vitibus pro sale vecturam facientes, vacui redire coguntur: instat inclyta sedes, ne sua commembra a se avellantur a salis fodina *Parajdiensi*, quinimo adjungantur toti nationi.

6-to. In territorio *Thoroczkaensi* est argenti fodina, circa pagum *Csegez* cupri fodina, ad quas etiam carbones ex silva totius sedis *Aranyos* publica, praeter quam non habent aliam pro foco silvam, praeparantur, in praejudicium dictae sedis; convenit quidem earumdem fodinarum inspector dnus *Kropp*, contentationemque promisit: nihilominus instat sedes pro contentatione consolvenda, ejusdemque silvae destructione prohibenda, cum ad Thoroczko dentur silvae sufficienter pro carbonibus.

7-mo. Continuas sedes *Háromszék* ex *Corona* ad arcem *Szereda* sine omni solutione resentit, sic etiam *Csikiensem* sulphuris vecturam, quorum omnium praenotatorum medelam sperat et optat humillime.

Inclyta natio Siculica.

(Egykorú másolat *Csikvármegye levéltárában* az 1736. csomóban.)

1602.

*A székelly nemzet sérelmeinek előterjesztése Steinville gróf
főparancsnok elibe. Kelet nélkül (1736.)*

*Ad excellimum dnum dnum generalem commendantem comi-
tem a Steinville (titulus) humillima repraesentatio grava-
minum inclytae nationis Siculicae.*

1-mo. Quae humillime suam porrigit instantiam, ut digna-
retur sua excelltia (si possibile sit) inclytam militiam caesaream
in confinibus aut talibus ad aestiva dislocare locis, ubi pascuatio
minori cum detrimento incolarum fieret ob tales praecipue causas:

2-do. Quia inclyta militia per pagos dislocata assvevit prata
possessorum et incolarum occupare et signo posito si incolarum
pecora limites transgredi contingat, 17 cruciferis etiam aliquando
taxare: pro remedio humillime supplicatur.

3-io. Usurpatur etiam in praxi aliquando, ut ex superflue
occupatis pratis foenum cumuletur (praesertim per dominos cum
titulis officiales) et assignatum pro Octobri foenum in pecunia
percipitur.

4-to. Dignetur sua excelltia tales etiam dare ordines, ut militia
suis propriis equis advehat gramina, ubi etiam

5-to. Talis saepe usuata praxis evitetur, quo solent rusticorum
accipere currus et pro praejunctura equorum accomodare magno
incolarum vel saltem ligna importandi damna.

6-to Equi rusticorum ad postam violenter quoque et cum
verberibus adimuntur et per eos hinc inde discurritur. Nec non

7-mo. Milites litteras portantes in condescensionibus vinum
etiam exigere solent, pro vectura proprii commodi nihil exsolvit,
in viis etiam bene notis nuncios accipit.

8-vo. In aestivalibus etiam macellum praetendit, expirante
jam hybernio lectum, candelas, olera et similia culinaria.

9-no. Domini cum titulis officiales etiam in aestate vigiles et
subsidia, pro culinibus lotrices, similiaque non intermittant.

10-mo. In arce *Csik-Szereda* inportandorum lignorum quot
ulnae praestentur, humillime determinatio exploratur: cum anno
elapso 200. ulnae, praeterito hybernio 400. ulnae sint acceptae,

et pro candelis in fl. r. 100 est accordatum, et singulis diebus 4 subcernitores farinarum praestantur et bini currus cum mercenariis, ad passum *Gyimesiensem* similiter bini currus.

11-mo. Exploratores ex mandato suae excelltiae ad confinia regni ex sede *Csik* constant annuatim 340 fl. r.: supplicatur, ut fiat ex publica provinciae inclytae massa, aut saltem contributionibus sedi inpositis imputetur.

12-do. Vetitarum silvarum pro foco importatio, quae praejudicat possessoribus et incolis ut interdicator, inclyta ab militia communibus incolarum pro foco silvis utatur, dignabitur sua excelltia strictos dare ordines.

13-io. In passibus *Bozza* et *Ojtoz* continuo singulis diebus bini currus octeni boves et quaterni homines praestari solent: alleviationem humillime orat sedes *Háromszék*.

14. Id exigente servitio augustissimi nostri domini, ut pagatim aestivalia fiant quartiria, sufficientia officiales sedium libenter excindunt pro pascuatione prata, dum modo reliquum gramen defalcare incolae et possessores, foenumque cumulare possint.

15. Piscationum, venationum praesertim tam aestate quam hyeme incolis ad eas coactis damnosa usuatio: id resolvende etiam benignissime sua sacr. Matte ut poenitus tollatur, suae excelltiae gratia oratur. Similiter

16. Educillationes vini per dnos marquetantios possessoribus et incolis praejudiciosa usuari solet.

17. Vectigal molendinis, unde reditus molendinorum constat, ut integrum et non saltem medium praestetur: ex ordinibus suae excellentiae superinde dandis speratur. Quae praemissa ex innato suae excelltiae patrocinio humillime nos obtenturos speramus. Eidemque subnixa manet submisse

Suae excelltiae

humillimi servi
inclyta natio Siculica.

(Egykorú másolata *Csikvármegye levéltárában* az 1736-iki csomóban, az előbb közölt folyamodványokkal együtt.)

1603.

A főkormánysszék Csík, Gyergyó és Kászon-széknek.

a) *Nagy-Szeben 1737. márcz. 21.*

Tudatja, hogy gróf *Lázár Ferenczet* kinevezték *Csík, Gyergyó, és Kászon-szék* főkirálybirójává: installatiojára kiküldi *Bálintitt György* consiliariust és *br. Apor Józsefet*.

b) *Darlacz, 1737. május 2.*

Haller János gr. gubernator tudatja, hogy a gróf *Lázár Ferencz* főkirálybiró installatiojára kiküldött *Bálintitt György* betegsége miatt nem mehet el, s kiküldi helyette *Gyulafi Lászlót, Udvarhelyszék* főkirálybiróját.

c) *N.-Szeben, 1737. június 21.*

Ugy értesül, hogy az utak elromlottak, «mivel pedig az ő fge militiája az *ojozi, bodzai* és *bereczkei* végekben száll táborozni, mélt. commendáns generális exciája úgy kívánja, hogy azon táborhelyekig az utak mindenfelől reparáltassanak.» Azért tehát «visitálja maga székiben és a hol kívántatik, reparáltassa.»

C. JOANNES HALLER.

GABRIEL ALVINCZI.

d) *N.-Szeben, 1737. június 25.*

«Hogyha a nemes székek zászlói nem volnának, resolválta a gubernium, *Csík, Gyergyó és Kászon* székek kettőt készíttessenek, vévén azért commissionkat, azon zászlók készítését szorgalmatos munkában vegye, *az zászlók egyik felén az kétféjű sas* sárga-fekete festékkal, arannyal színelve, a másik felén pedig az ország vagyis a *székek czimerei* legyenek; készülletekről tudósítván a guberniumot.»

Cibinii d. 25 Junii a. 1737.

C. JOANNES HALLER gub. m. p. GABRIEL ALVINCZI secr. m. p.

e) *N.-Szeben, 1737. nov. 28.*

«Édes hazánk a hadakozástól szorongattatni kezdett, az döghalál pululalni hallatik, mely kettőnek consecrariuma az éhség: fgs urunktól kegyelmesen adattatott autoritásunk s Istenhez való kötelességünk szerint az egész hazában közönséges böjtnök hirdetését resolváltuk, rendel-

vén az böjtnek gyakorlására az hétnek szombattyait, hogy ez napon az egész hazában mindenik religiön lévő rendek az egyházakban, vagyis imádságnak helyére három izben gyűlvén, áhitatos imádságokkal, böjtöléssel, az Istennek haragját egy szívvel, lélekkel engesztelnők, várván azt, ... hogy mind a hadakozás megcsillapodjék, mind a döghalál és éhség édes hazánkra ne következék s fordítsa az Ur Isten ostorát a kereszténység megesküött ellenségére.»

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1604.

III. Károlynak Rákóczi József ellen kiadott nyílt rendeletének magyar fordítása. Laxenburg, 1738. máj. 6.

Istennek kegyelmességéből *hatodik Károly*, a rómi birodalomnak felséges választott császára, Németországnak, Spanyolországnak, Magyarországnak, Tótországnak, Horvátországnak etc. királya; Ausztriának főhercege és Erdélynek fejedelme.

Minek utánna a pártütő *Rákóczi József*, néhai atyjának *Ferencznek* nagyobbik fia, ugyan atyjának vétkes példájából, maga böcsületiről és hűségiről elfeletkezvén. melylyel hozzánk, természet szerint való urához, mint született jobbágy köteleztetnék, a török részre és hűségire attá volna magát, s onnan magának segítséget kért volna, aztat meg is nyerte, mivel a magyar királyságnak és koronának közönséges jova ellen magát felemelte s nyilván való ellenségévé tette, ártalmas tanácsokat, a törökkel indított és világos pártütést hintegetett, magát *Erdély fejedelmének*, *Magyarország hercegiének* nyegédségből nevezvén, az atyjának 1703-ik esztendőben Szent-György havának 30-ik napján és ugyan 1715-ik esztendőben a 49-ik articulus szerint kiadatott vétkes sententiája által eltöröltetett titulusit magának tulajdonította és az Európában levő hatalmasságokkal eképpen közlötte, sőt az hazában pusztulására és örökös tartományinknak elfordítására, keresztényi nevezet alatt levő feles haddal felbúdult (*így!*) dühösséggel ellenünk fegyvert fogott és az ilyen vakmerő merészsége által az irtóztató pártütésnek vétkibe magát keverte és az hitetlenségnek büntetésében ejtette, írási, cselekedeti miatt, mint meggyőzetett fél utolsó büntetésit magának megnyerte, úgy

hogy akárki által szabadosan megölettethessék és a ki őt megölné, annak érdemlett jutalma rendeltetnék. Azért azon királyi és császári hatalmassággal, a melylyel szoktunk élni, azon pártütő *Rákóczi Józsefet*, mint ellenségünköt, az hitetlenségnek büntetésére méltónak ismerjük és annak jutalmát fejére itiljük és királyi s császári nevünk alatt igirjük is, hogy valaki azon *Rákóczi Józsefet* elevenen táborunkra, hadi vezéreinkhez, tiszteinkhez, vagy akárminemü tanács hiveinkhez, várakban, városokban, kastélyokban vinné: az olyannak *tizezer* frt, a ki pedig halva, vagy fejét vinné elő; avagy magát hitelessé tenné abban, hogy őt megölte volna: *hatezer* frt mingyárást a kamarától kifizettetik számára. A felett igirjük arra is magunkot, valakik megirt *Rákóczi Jósef* mellett eddig pártütőink lettek volna: azoknak is megengedünk, hogy ha hozzánk való jó szándékokból *Rákóczi Jósefet* kezünkben adnák, megölnék, vagy más által megölettetnék. Minthogy pedig a feljebb megirt 1715-ik esztendőben kiadott 49. articulus szerint megtiltatott légyen, minden hazafiai között, hogy az ellenséggel való szövetség és egyezés ne lenne, azért azon törvényt most is erősítjük, hogy senki a megirt *Rákóczi Jósefnek*, vagy az ő követőinek, nevezetesen kémjeinek Magyarországbán, Erdélyben és egyéb örökös tartományinkban valaki szállást adna, maradást engedne, vagy tudva duggatná, avagy a *Rákóczi* törökkel való tanácskozásit, elhánt csalogató leveleit magánál tartaná s magához hasonlókkal közlené, avagy e végre gyülekezéseket indítana, *Rákóczival* vagy az ő követőivel egyetértene, vagy ő néki szolgálna, mellette felkelvén fegyvert fogna, ha ki ezeket tudva és a közelebb való generalis commendánsnak hirt nem adna: azonnal mingyárást hitetlenségnek büntetésében, hazájának árulásában, közönséges csendességnek háborításának büntetésiben és vétékiben esik és arról való büntetésünköt fogja tapasztalni.

Bízunk a mü hiveinknek hozzánk való jóakarajkhoz, szándékokhoz, hogy aféle haszontalan csalogatásoktól meg nem győzetettnék, fenyegetésektől meg nem rettennek, hanem *Rákóczinak* mint pártütőnek kevélységit, merészségit és dühösségit megvetik és Istennek segítségéből számos vitézeinknek általa azon ellenséges igyekezetit hazánknak határiról, minden tehetségek szerint

visszaverni igyekezik, megmaradván hozzánk való állhatatos hűségekb.

Költ Laxenburgi kastélyunkból, pünkösöd havának hatodik napján, ezer hétszáz harmincznyolczadik esztendőben, római birodalmunknak huszonhetedik esztendejében, spanyolországi birodalmunknak harmincznegyedik esztendejében, magyarországi és csehországi birodalmainknak huszonnyolczadik esztendejében.

CAROLUS (P. h.) BARÓ JOSEPHUS BORNEMISSZA de KÁSZON m. p.

JOSEPHUS KOZMA m. p.

Hátán: Szolgálók kgteknek bíró uram! Vévén kgtek ezen patens commissioját felséges urunknak: minden faluban, az hová érkezik, mingyárást falut gyűjtessen s mindenek hallatára olvas-tassa fel, hogy ahoz tartsák magokot; elkerülvén minden falukat, ménasági bíró uram nékem hozza ismét kezemben. Mindszent 3. Junii 1738.

CZIKÓ LÁSZLÓ m. p.

A faluk névsora, a hol köröztetni kellett: Mindszent, Szt.-Lélek, Sögött, Szt.-Király, Szt.-Imreh, Szt.-Simon, Csatószeg, Verebes, Tusnád, Lázárfalva, Kozmás, Csekefalva, Szt.-Márton, Bánkfalva, Szt.-György, Ménaság.

(Az egész Czikó László írása *Csikvármegye levéltárában.*)

1605.

A főkormányzék rendelete Csíkszéknek, melyben a Rákóczi József ellen kiadott kir. patens kihirdetését elrendeli. N.-Szeben 1738. május 8.

Sacrae Caesariae Regiaeque cath. Majestatis stb. nomine.

Illustrissime stb.

Mit érdemlett légyen *Rákóczi József*, Isten, ember törvényével ellenkező gonosz tételeivel, ez annectalt felséges urunk újonnan érkezett patensének apographuma rendesen előadja: tisztii kötelességünk szerént azért felséges urunk parancsolatjából azon formában minden helységekre nyomtatásban kiküldöttük, hogy esnék tudtokra mindeneknek nevezett *Rákóczinak* irtóztató bü-

nével érdemlett sententiája és értenék meg jól kétségben eséssel tusakodó elhagyatott állapotra jutását, úgymint, ki nemcsak más mellette s körülötte lévő minden embertől, mint elvetett, hanem magától is már fél, rebeg és tart, mint a gyilkos a fa levele zörögésétől, nem tudván ingyen is, mikor terem rajta büntetése; kegyelmeteknek is per praesentes serio committáljuk, hogy ez annectalt patenst a fennírt declaratioval indilate solenniter mindenik nyelven publicaltassa minden helyeken, mely publicatoria oly commissariusokat denomináljon, kik voltaképen eljárjanak a dologban előbbeni patensünkben parancsolt mód szerént és csak egy clausulat vagy szót se hagyjanak magyarázatlan s publicálatlan, hogy minden rend értse meg s tudhassa magát ahoz tartani és bolondságból ne vétkezzék. Sic facturis stb.

E regio principatus Transilvaniae gubernio. *Cibinii* die 8-va Maji a. 1738.

C. J. HALLER gub. mp.

GABRIEL ALVINCZY secr. mp.

Latin külső cím: Csík, Gyergyó és Kászsónszéknek.

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1606.

Gr. Lázár Ferencz a csikszéki vicetisztekhez. Szárhegy, 1738. jun 1.

Irja, hogy Sarlós-Boldogasszony napja után való csütörtökön gyűjt-
senek derékszéket, a helyet válaszzák meg ők s «rendeljenek kgtek oly
jó szállást, a hol *palaczk-féreg* ne legyen, mint tavaly.»

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1607.

Csik-Szent-Imre és Csík-Szent-Simon falvak folyamodványa gr. Lázár

Ferencz főkirálybíróhoz terheik enyhítése végett. És a főkirálybíró

válasza. Szárhegy, 1738. junius 9.

Méltóságos gróf főkirálybíró úr, nekünk mindenkor bizodal-
mas jó urunk és patronusunk!

Kimondhatatlan sulyos és gyakor szolgálattól és terhviselés-
től szorongattatván ez mostani üdőben: kételenítettünk ngodhoz

alázatos instantiánk által folyamodni, mint ns. *Csik, Gyergyó* és *Kászon* székeknek érdemes főkirálybírájához, mivel jóllehet, hogy a falunk nagy szemre nézve és ember számra nézve, de a szolgáló fél igen kevés falunkban, mert szombati szolga vagyon nro 15, kik is immunisok minden extraordinariákból és szolgálattoktól, az előbbeni üdőkben pedig csak főrenden lévő uraiméknak volt szombati szolgálók és vicetisztséget viselő uraiméknak, de most olyanoknak is vagyon ns. uraimék közül, kik sem a falujoknak, sem a nemes székek nem tudnak szolgálni. Vagyon még falunkban várbéli béres nro 2, posta 1, kik is tehetős emberekből állók, s. v. jobbágy marhás és marhátlan ember vagyon falunkba nro 50, kik is sem szekérszerre, sem postára, sem várhoz való favitelre, sem pedig semmiféle extraordinariákra nem aggrávatlanak, holott a várhoz való favitelért minden esztendőben adaja defalcaltatik a ns. székek az ország között és a jobbágyról is az adó proportionaliter úgy defalcaltatik, mint a szabad emberről, kihez képest a jobbágy is ezen fahordással a várhoz tartoznék. A jobbágy ember az egész országban minden székes helyeken és vármegyéken harmadára szolgál; ha kétszer a szabad ember elmégyen postára, harmadikszor a jobbágy postára, szekérszerre, quartélyt tart; de itten *Csikszékben* a közelebb elmúlt derékszék alkalmatosságával elvégeztetett absque consensu populi, hogy a jobbágy ember semmi szolgálatra és extraordinariákra ne aggrávatlássék, az egy adaján és fű hordáson kívül, mely miatt is immár végső romlásra jutott a szegény szolgáló szabad ember, mivel mihelyt eléjő a *Bordáról* a strásáról, másnap mindjárt kell menni s. v. ökrin, szekerin a *Gymesbe*, oda pedig ha váltó mégyen is, néha el nem bocsátják, a harmadik hetet is ott éri. S. v. (= sit venia) marhás és marhátlan szolgáló szabad személyek vagyunk csak ötvenhároman, mindenféle szolgálatoknak végben vitelire, sokszor vagyon az, hogy nincs kinek parancsoljon a bíró, mind elvagyunk az ő fge szolgálattárára. Az elmúlt őszszel is a gyakor szolgálat miatt nem vethettünk annak idejében, mely miatt most búzánk nem léssen, jövődre is aképpen vetetlen maradunk, úgy látjuk.

Kihez képest alázatosan könyörgünk ngodnak: méltóztássék ngod ilyen keserves ügyünköt és romlásunkot megtekinteni s maga hüte s kötelessége szerint istenesen considerálván megorvosolni

és a jobbágy ember mint más székekben ezen országban szolgál, ennek előtte itt ezen székből is tíz esztendővel harmadára szolgált mindenkben, most is méltóztassék ngod a régi jó rendet megtartani és azon akkori constitutiót cassáltatni, mely miatt immár szegénységül végképpen való romlásunkot tapasztaljuk és látjuk naponként. Meg sem állhatjuk, el sem viselhetjük ezen súlyos szolgálatot, el kell hazánkba bujdosnunk, ha ngod meg nem szánja a sokszegényt, mert másképpen is kételenítettünk magunk fájdalmas dolgainkat promoteálnunk, valahol megorvosoltathatjuk.

Mely istenes megmutatandó jó cselekedeteiért Isten ő szent fge ngodot ez világon testi és lelki áldásával áldja meg, a más világon pedig az örök boldogsággal jutalmazza, szivünkbe kívánjuk és maradunk a mélt. gróf urunknak

alázatos méltatlan szolgálói

Csík-Szent-Imrének szegény lakosi.

Csík-szent-simoniakúl nekünk is nem kevesebb fájdalmunk lévén mindenkben, mint Szt.-Imrének, sőt annyival augeáljuk fájdalmunkot hogy falunkban olyan szegény ármálisták vannak nro 6, kik sem falu közi nem szolgálnak, sem a ns. székeknek, némelyeknek közülök marhája is semmiféle nincsen, a falustól szolgálunk érettek, holott gyalog szerre elmehetnének, mivel jobbágyok is nincsen. Jobbágy ember vagyon a falunkban nro 22, posta 1, mely viseli 15 esztendőtől fogva, tehetősebb ember a falunkban szabados vagyon 1, 16 esztendőtől fogva, ez is tehető ember, holott más is válnék felini substantiajáj alkalmas ember is elég, a ki jó szívvvel elviselné azon hivatalokot. Szombati szolga vagyon nro 6, a tehetősből valók. Marhás és marhátlan szolgáló személyek vagyunk csak nro 30.

Azért mindezekből bölcsen megértheti ngod szegény falunknak nagy súlyos fájdalmát, mivel a nagy szorongatás miatt hat pár ember el is bujdosott falunkból. Melyre nézve alázatos instantiánk által kételenítettünk ngodhoz folyamodnunk nekünk is, hogy istenesen considerálván ngod sok fájdalminkról, méltóztassék megorvosolni ngod. Kiért az egek ura sok ezer testi és lelki jovaival áldja meg ngodot, szivünkbe kívánjuk, maradván a m. gróf urunknak

szegény méltatlan szolgálói

Csík-Szent-Simonnak szegény lakosi.

Oldalt alól: Mind egész szegény székünk ezen boldogtalan hajóban evez s egyenlőképpen kíványják consolatiojokot.

Külső cím: Az mélts. gr. Lázár Ferencz úr ő ngához, Csík, Gyergyó és Kászon székeknek érdemes főkirálybírójához, mindenekben legfőbb és bizodalmasabb patronusunkhoz alázatos instantiaja Csík-Szt.-Imre lakosinak.

Hátán a főkirálybíró válasza: Én a constitutiót egyedül el nem ronthatom, hanem mostan a legközelebb celebrálandó derékszék alkalmatosságával adják fel az instáns faluk másokkal együtt, hogy egy-egy faluban hány posta, szabados és szombati szolgál vadnak, s kiké s micsodás értékűek, nem különben a jobbágyokot is, s arról is hozzanak documentumot, más székekben, mint vagyon és a szegény Apor István ideiben mint volt.

Szaárhegy, 9-na Junii 1738.

LÁZÁR FERENCZ mp.

(Eredetije, mindkét folyamodvány egy iven a főtiszt válaszával együtt Csík-vármegye levéltárában.)

1608.

Csíkszék szabad székelyei kérése br. Apor Péterhez, Háromszék főkirálybírójához, informatiot kérvén a jobbágyok közteherviseléséről. És br. Apor Péter válasza. Al-Torja, 1738. junius 26.

Méltóságos báró urunk!

Nagyságodhoz alázatos instantiajok *csíkszéki* szabad szolgáló rendeknek, mü nékünk mint nagy jó urunkhoz és patronusunkhoz!

Alázatos instantiánk által kelletik ngodot megtalálnunk ilyen okon, hogy méltóságos főtiszt urunkot, ő ngát találtuk volt supplicatiónk által, hogy mivel igen sulyos szolgálattya vagyon rajtunk ő fgének mostani üdőben, az jobbágyság is segitene bennünköt és az szombati szolgaság, úgy hogy mikor az szabad ember kétszer menne valamely szolgálatra ő fgének, akkor a jobbágy is egyszer menne el, az melyre ő nga tett olyan választ, hogy az szomszéd székekből hozzunk hiteles informatiot, miképpen folytatják ott az

ilyen dolgot, hogy az jobbágy szolgál-é vagy nem? Kihez képest alázatosan instálunk ngodnak, hogy méltóztassék ngod ezen instantiánkra indorsáltatni arról való informatióját, miképen hadd monstrálhassuk ő ngának, mely megmutatandó gratiájáért Isten ő szent fge, ngodot szép uri házával szerencsésen éltesse és minden dolgaiban boldogítsa, kívánnjuk szivünkéből.

Ngodnak alázatos szolgálói

Csikszékben lakó, szabadsággal élő szolgáló rendek.

Külső cím: Az méltóságos báró úrhoz, al-torjai *Apor Péter* urunkhoz, nemes Sepsi, Kezdi és Orbai Háromszék érdemes főtisztához ő nagyságához

Hátán Apor Péter válasza:

Itt *Háromszéken* olyan rend vagyon, hogy a nemesség, kik ante annum 1657. nobiletáodtanak, per analogiam articuli impressi eo signati, hogy bíróságot viselni nem tartoznak, úgy hasonlóképpen, ha szintén jobbágyok nincsenek is, ab extraordinariis immunisok. Ab ao penig 1657. a kik nobiletáodtak, ha csak jobbágyok nincsen, az extraordinariát in persona supportálják. A jobbágyok penig még az előttem való főtisztek conclusuma szerént a *bozzai* és *ojozi* szolgálattal nem tartoznak, erdő vágni mindazonáltal két jobbágy úgy megyen, mint egy szabad ember. Mikor egész compánia megyen, vagy mundirt visznek, akkor is két jobbágy úgy megyen, mint egy szabad ember, azonképpen tartozik a portio vecturázásában is.

Signatum All-Torja 26. Junii 1738.

APOR PÉTER m. p.

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1609.

Csikszék vicetiszteinek folyamodványa a főkormányzékhez teherviselésük enyhítése végett. S a főkormányzék válasza. Meggyes, 1738. okt. 2.

A *csík-szeredai* várhoz kell hogy szállítsanak 15 ezer palazita fát és háromszázhatvan öl fát, miért valami kárpótlást kívánnak, mert más székekben is úgy vagyon.

«Ezt is alázatosan jelentjük az mélts. regium guberniumnak; hogy lévén székünkben felesen őrállók, vagyis *plájások*, a kik is fele adójokból és extra-ordináriákból immunisok s a potiori mind az jóvát válogatják harminczados uraimék az adózó rend közül plájásoknak és minthogy mostani időben az passusokat nem az plájások, hanem az ő fge militiája őrzi, nem annyi hasznot ő fgének, mint az harminczadosoknak dolgozásokkal hajtának, az mostani nehéz és terhes időben penig csak az falus bíróság viselésére is nagy ügygyel-gonddal találhatni székünkben embert. Instálunk nagy alázatossággal az mélts. regium guberniumnak: jóllehet ugyan, hogy azt is méltán és igazán megkívánhatnók, hogy plájások székünkben ne legyenek, minthogy adózásokban s egyéb terehviselésekben nagyobb promotioja volna az ő felsége szolgáltyának, mint plájásokban, az ösvényeket is nem az plájások, hanem az székek öriztetvén; mindazonáltal azt most nem kívánnyuk, hanem székünk ususa, constitutioi szerint méltóztassék az mélts. regium gubernium allaboralni s officialni azt, hogy hadd változzanak, minthogy némelyek harminczados uraimékot jól megdiscretizálván, ő kglmek manatenuállyák és megváltoztatásokat éppen denegályák székünknek ususa s constitutioi ellen, holott a szék másokat s plájáságra alkalmas embereket adna helyekben. Kíért, hogy Isten exciádót és az m. regium guberniumot számos esztendőig szerencsésen éltesse, s hosszasad irectióval megáldja, alázatosan kívánnyuk s maradunk

Az méltóságos regium guberniumnak

alázatos engedelmes szolgálái
ns. Csíkszéknek vicetisztei.

Hátán a gubernium 1738 okt. 2-án *Meggyesen* kelt és *Alvinczi Gábor* secr. kezével irt válaszában azt feleli, hogy kívánságukról irtak a székeknek, s hogy ezután 40 dolgost s a *Gymesi-szorosba* szükséges gyertyákhoz való faggyúnak felét *Udvarhelyszék* kell, hogy szolgáltassa.

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1610.

A főkörmányszék rendelete Csikszéknek, melyben a Rákóczi Józseffel összeköttetés gyanúja miatt elfogott urak felmentését és szabadon bocsátását kihirdetni rendeli. Megyes, 1739. jan 16.

Sacrae Caesareae Regiaeque catholicae Majestatis stb. nomine.

Illustrissime stb.

Rebellis Rákóczi Józseffel való correspondentia afflictiojával ő felségének a Turcico deferalta s a múlt tavasszal extraordinario modo, manu militari sietséggel elfogatott s eddig rab-ságba tartott fogoly atyánkfiai dolgokban felséges urunk kegyelmes rendelkezésből institualt examenben sub praesidio regii gubernatoris desudalo mixta commissio munkája s opinioi a gubernium informatiojával együtt ő felsége eleiben jutván sub dato 23-tia mensis Decembris anni superioris emanalt s udvari curier által küldött atyai rescriptuma által kegyelmesen resolvalta ő felsége, hogy azon rabok, mint ártatlanok és az imputalt crimenben semmi módon nem léledzettek, töstént elbocsáttasanak és mindenikének formalis absolutionalisok adassanak, egyszersmind az hazának minden részeiben commissionaliter publicaltassék ártatlanságok, absolutiojok, becsületekben, hűségekben és existimatiojokban való egész restitutiojok, cum stricto mandato et inhibitione, ne quisquam illis arrestum vel inquisitionem perpassam vel in minimo exprobare praesumat, s okot ne adjon azzal a gubernium által impendalandó satisfactoria.

Authoritate guberniali parancsoljuk azért mások között kegyelmeteknek is, hogy *gróf Bethlen Sámuel, báró Lázár János* táblai assessorok, *Szigethi István* hazánkbéli reformatusok superintendense, kis rhédei *Rhédei Ferencz* és *László*, toroczkó-szent-györgyi *Thoroczkai Sigmond* és ercei *Tholdalagi Mihály* atyánkfiait úgy csapai *Thordai József* által anonimo scripto hamisan elárult ugyan csapai ns. vitézlő *Túróczi János* ő kegyelmeket sacro Majestatis suae oraculo absolváltattaknak és ártatlanoknak íteltetteknek, becsületekben, hitekben s existimatiojokban restitutusoknak lenni, minden rendeknek solemniter publikalni s stricte publicaltatni el ne mülassa, nehogy valaki arrestumokot s examenjeket legkissebben is exprobrálván, animadversioiban essék

és a guberniumot satisfactio tételre kéntelenítse. Secus nec facturis stb.

E regio principatus Transilvaniae gubernio. *Mediae* 16. Januarii 1739.

C. J. HALLER gub. mp.

GABRIEL ALVINCZY secr. mp.

Latin külső cím: Csik, Gyergyó és Kászsónszékeknek.

Hátán: Die 10. Februarii, perceptum in Szárhegy, hora 10. ante meridiem. Az arestalt urak megszabadulásáról.

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1611.

A főkormányzék rendelete Csik, Gyergyó és Kászsónszékeknek.

a) *Meggyes, 1739. január 20.*

«Im kiküldöttük az ő fge kglmes parancsolattýából ezen nyomtatásban befoglalt regulákat, melyek szerént kívántatik az infectus házakot, köntösököt, egyet-másokat füstöléssel, mosással, vagy elégetéssel, sőt még a szükség-helyeket is purificálni. Constituáltassanak azért minden processusban, városon és különösen az pestises falukban denomináltassanak, az kik mind ezeket ügyiben vitessék és vigyék véghez, s reportálják osztán a tiszteknek in forma testimonii írásban, s a tisztek a sanitatis commissionak s úgy nyerhetnek asztán a város, falu felszabadításáról facultást. Az oláhság s parasztság örömmel füstölhet s ha meszet nem kap, fejírihet a szokott agyaggal.

b) *Meggyes, 1739. január 22.*

Tudatja, hogy *Moldovában* s *Lengyelország* határán a pestis dúl, azért jól vigyázzanak.

1612.

A főkormányzék rendelete Csíkszéknek a böjt megtartásáról s a mulatságok eltiltásáról. Meggyes, 1739. jan. 22.

Sacrae Caesareae Regiaeque catholicae Majestatis stb nomine.

Illustrissime, egregii stb.

Kedvetlenül értettük, hogy az Isten haragjának engesztelésére s duplás ostorának elfordítására rendelt böjt nem kezdett volna

observaltatni, sőt sok helyeken magok a tiszték és az első rendbéliek hadták volna félbe, scandalisálnának vendégeskedéssel, musikáltatásokkal, tánczokkal, melyből példát vett volna a község is, holott az ily publicum edictumnak, míg publico edicto tolletur, observaltatni kellene. Per praesentes azért parancsoljuk kegyelme-teknek, publicáltassa ujolag ezen edictumot. A kik e prioribus nem observálnák, notálja, a községet pedig ad observendum compellálja, a contravenienseket poenázza, magok pedig praeéaljanak másoknak exemplo bono, vendégség, táncz, muzsika absolute tiltassék meg, nem lévén a mostani időhöz való. Sic facturis stb.

E regio principatus Transilvaniae gubernio. Mediae 22-da Januarii 1739.

C. J. HALLER gub. mp.

GABRIEL ALVINCZY.

Latin külső cím: Csík, Gyergyó és Kászsónszéknek.

Kivül: Die 10. Februarii percepi in *Szárhegy*. Bőjt observálásáról, a táncz, muzsika és vendégség tilalmazásáról.

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1613.

A főkormányzék Csík, Gyergyó és Kászsónszéknek.

a) *Meggyes, 1739. márcz. 17.*

Tudatja, hogy a militia megyen a passusokra és véghelyekhez közel az ország utjaihoz. Úgy osszák fel, hogy «egy compagnia két, legfeljebb három faluban elférkezessék.»

b) *Meggyes, 1739. april 18.*

Tudatja, hogy *gróf Wallis* halála után ő fge gen. commendansnak, mind itt, mind az «Alutana Valachiá»-ban (Kis Oláhországban) fővezérré hg. Christianus *Lobkoviczot* nevezte ki.

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1614.

*A főkörmányszék rendelete Csíkszéknek, hogy a kémekre vigyáz-
son s azokat fogassa el. Meggyes, 1739. május 25.*

Sacrae Caesareae Regiaeque catholicae Majestatis stb. nomine.

Illustrissime stb.

Most esztendeje is circularisokot bocsátottunk volt ki, hogy afféle lézengő emberekre, kivált sidó, örmény, görög és ez hazán kívül való idegen oláhokra vigyázás lenne és az ilyenek falukon is, de főképen a városokon observáltatnának, minthogy a pogány-nyal való előbbeni hadakozások alkalmatosságával is notáltatott, hogy effélék kémségeket s égetéseket vállaltak magokra: ezúttal is azért szorgalmatos gondja legyen kegyelmeteknek ebbéli vigyázására és ha kihez valami suspicio férhetne, az ilyet megtartóztatván, az ő felsége tavaly publicalt patensének dictamenje szerint denuntálja, vagy assignálja a közelebb lévő militiaris tisztnek. Sic facturis stb.

E regio principatus Transilvaniae gubernio. Mediae die 25-a mensis Maji anno 1739.

C. J. HALLER gub. mp.

GABRIEL ALVINCZY mp.

Latin külső cím: Csik, Gyergyó és Kászsónszéknek.

Hátán: Receptae 4-a Junii 1739. in Szárhegy hora 6-ta pomeridiana.

(Eredetije Csíkvármegye levéltárában.)

1615.

*Wallis katonai főparancsnok Csik, Gyergyó és Kászsónszéknek meg-
hagyja, hogy a havasi ösvényeket bevágják s eltorlaszolják. Nagy-
szeben, 1739. jun. 8.*

Perillustris ac generosi domini!

Quamvis secundum certas et fidedignas relationes pro hic et nunc periculum nullum invasionis alicujus provinciae huic imminere videatur, quia tamen nocere nunquam potest, ea, quae ad securitatem patriae pertinent, mature pro omni eventu praeverttere, statui, ut per tractum *Coronnesem*, sedesque Siculicales *Háromszeg (sic!)* necnon *Csik* et *Giergio* viae et tramites omnes

praeter passus ordinarios, versus, Turcicum, quantum fieri potest occludantur, caesisque silvis impracticabiles reddantur. Quod itaque Dominationibus Vestris hinc eo fine intimare volui, ut acceptis his, manus quam primum operi admoveant, quatenus secundum ultiores illustrissimi domini generalis baronis *a Schram* dispositiones, cui cura et inspectio negotii hujus a me commissa est, passus et tramites occulti et extraordinarii omnes intra territorium inclitae sedis per ipsam sedem omnino inscindantur et impervii quamprimum reddantur. Quibus Dominationis Vestras divinae tuitioni de meliori commendans maneo

Cibinii d. 8-vo Junii 1739.

Dominatiorum Vestrarum

ad serviendum paratus

FR. P. v. WALLIS.

Külső czím: Perillustri ac generosis dominis inclitae sedis Siculicalis *Csik, Gyergyó* et *Kászon* viceofficialibus, dominis mihi observandis, honorandis

Ex offio

Csik

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1616.

A főkörmányszék rendelete Csikszéknek, hogy a határokat a plájásokkal szigoruan őriztesse s a gabonapálinka-főzést tiltsa el. Nagyszeben, 1739. szept. 26.

Sacrae Caesareae Regiaeque catholicae Majestatis stb. nomine.

Illustrissime stb.

Az idej terméketlenségre nézve valóban tarthatni, hogy a sok tereh-viselésben elfáradott szegénység elszéledésre s már a békesség után pacate lévő szomszéd országokra való szökésre ne vetemedjék, melyekhez képest incumbal a tiszteteknek módját találni meggátolásának és non tantum persvasorias, sed positivas etiam praecautiones adinveniálni s statuálni, valamit in gremio sui proficuumnak s adoptabilenek vélhet, in specie pedig a szélyhelyekben a plájásokkal szorgalmatosan strásáltatni és ha a szükség hozná, mig per deciduas nives alpés inperviae reddentur, a plájások számát augeálni, meg kell egyszersmind tiltani a gabona,

pálinka főzést és az ilyent főzőktől, incolától, idegentől s zsidótól is az égett borfőző fazakatot be kell szedni, ne szükítsék meg ezzel is a gabonát. Melyet is így értvén kegyelmetek tisztí szerént elkövetni s micsoda praecautiokat s dispositiokat tézsen a guberniumnak békülden el ne mulassa, autoritate guberniali committatit. Sic facturis stb.

E regio principatus Transilvaniae gubernio.

Cibinii die 26-ta Septembris ao 1739.

C. J. HALLER gub. mp.

GABRIEL ALVINCZY mp.

Latin külső cím: Csikszéknek.

(Eredetije Csikvármegye levéltárában.)

1617.

Csik, Gyergyó és Kászonszéknek Gáborfi István a regium gubernium s polgári és katonai commissariatushoz küldötte követe számára adott utasítása. Csik-Taplocza, 1739. decz. 30.

(10. pontból áll; legnevezetesebb:)

5. Minemű exorbitantiákat cselekesznek némely officialisok, de nevezetesen a kozmási *Hajjszlinger* uram fendrike és az *Eyzemburg* uram kornétássa miként szorongatja a falukat a conventiora, ugy hogy csak levi aestimatione vévén fel a miket praetendálnak, az egyiké menstruatim 112 magyar firtra ment...

... «A *kozmasi fendriknek* 112 firtra ment praetensiojának summája fizetődött ki 50 rhenensessel, de ezt ugy extorqueálta *Kozmáson*, hogy a falusiaknak eleit commissarius *Tompos Péter* urammal együtt s. v. (sit venia) a kutyák pajtájába záratta ¹⁾ be az említett fendrik éczakára, melyre mégis meg nem ígérték, de osztán egy néhányat kivevén, a pajta előtt németesen gomojába köttette, ugy hogy külön-külön a hó alólok el kellett olvadni, addig tartották ott; ettől megrémülvén a többi, ugy kellett megadni azt az 50 rhenensest. Azután kételenségből reá kellett irni az attes-

¹⁾ A külön Memorialeban «*posvata pajtába* berekeszte vagy 14-15 embert» áll. (Ugyanott.)

tatoria, hogy: nemine cogente, sed sua sponte conferaltatott azon summa; ezzel elment. Más jövén a companiához fendrik, az ujabban kénszergeti a falut.»

Gáborfi István Szebenből 1740. febr. 17. kelt válaszában írja, hogy folyamodványában beadta a guberniumhoz; sajnálja, hogy a többi falukot is nem sorolták fel, *Szt.-Györgyön, Kozmás*on és *Delnén* kívül, hol a falusbirákot megkínozták.

(Eredetije mindkettőnek *Csikvármegye levéltárában.*)

1618.

*A katonai kihágásokról szóló feljegyzés. Csik-Kozmás*on 1739.

Memoriale.

A szék notariusának arról, hogy Fyrstembursch zászlótartó a falusbirót és tíz gazdát megkötöztette, négyszer egymásután elzáratta, *Tompos Pétert* a szék commissariussát is megkötöztette, s egy posvata pajtába bérekeszte vagy tizenégy, vagy tizenöt embert. *Tompos Péterrel* együtt, s addig ki sem engedte, «*valamíg ötven német frtokot megigére neki a falu.*» Ezen kívül felvett 30 véka zabot, 3 mérés szénát, vaját, tyukot, ludat, réczét, tyuktojást stb. felíratott, a mikről nyugtát sem adott, úgy ment el.

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1619.

Udvarhelyszéknek jogszolgáltatási törvényei, melyek az 1740. febr. 6-iki székgyűlésén megerősítettek.

Articuli sedis Sz. Udrarhely hactenus editi, anno 1740. 6-to Febr. suprema ejusdem sedis congregatione confirmantur et sequentia juridica adduntur.

§ 1-o. Mindenféle causansok vagy a pert vagy a párját kezekhez adják és mikor agítaltatik, a notarius kezébe beadván, akkori actiot rászabván, ismét adják ki kezekhez.

§. 2-o. Valamely perek a derékszékéről appellatióban nem

admittatnak, azokat meginteni ne legyen szükséges, hanem a notariusnak legyen arra való könyve, melyben a non transmissa causának summáját csak breviter jegyezze fel.

§. 3-o. A kik pedig appellatiokra ne admittáltassanak, ezek: nyilvánvaló adósság, nyilföldek, jegyruha, zálogos potentiák, a kik halált nem néznek, hanem ha valami örökös jószágbeli causa, tisztesség dolga is, ha notát nem corcernál, tovább a derék széknél, hasonlóképen a patruelis, matruelis atyafiak között való divisio is.

§. 4-o. Apróság potentiákat, egy kalongya búzának elaratását és több eféle hasonlókat csak a viceszékről se transmittálják.

§ 5. Ha valaki pedig mást vagy szénafüvében, vagy búzájában, zabjában, vagy másutt hasonló helységben in ipso facto deprehendál és megfoghat, az olyanokat jó kezeség alatt elbocsátván, de törvénye tovább a viceszéknél ne admittáltassék, comperta rei veritate, hogy nem övé volt, becsüvel, ha marha-, ha ember, díjjával szabaduljon.

§. 6-o. A miképen immár deliberatio vagyon, *Keresztúr* és *Bardócz székről* egyébkor ki ne citálhassák, hanem a communis inquisitio idején, a kik pedig ott agitáltatnak, azok azután ne rejciáltassanak az filiálisokra az felső széknek derogamenjére, mind pedig hogy két bíró előtt ne láttassanak lenni s perelni.

§. 7-o. Valamely perben juramentumot vagy az *A.* vagy az *I.* in merito deponál, abban az causában azután semmi remedium ne admittáltassék, a tiszték se engedjék in eum finem, hogy dilaltassék.

§. 8-o. Az elébbi usus és constitutio szerint minden causans ügy fundálja causáját, hogy *longust* brevisre, *brevist* longusra ne fundáljon; verum ha cempariáltatik úgy lenni, cum poena indebitae condescendáljon

§ 9-o. Egy testvér atyafiak között való divisioban egyéb egy *novumnál* ne admittáltassék, divisionaleval pedig csak az olyanok éltessenek, a kik patruelisok és matruelisok, alioquin ha deprehendaltatik nem annak lenni, még is azzal élne, cum poena indebitae condescendáljon; hasonlóképpen egyéb *brevis* processusban is egy idővétségnél és egy *novumnál* több ne engedtessek, csak azért is, hogy ne dilaltassék; tiszt uraimék is ezenkívül

való remediumot ne engedjenek, hanem inhibitione, contradictione non obstantibus, adassék sententia.

§ 10-o. Procuratorra való tartás is ne lehessen valami fraus szín alatt, hogy csak azért is olyant constituáljon, a ki ott nincs, vagy a per előtt félen állassa,, hogy dilatálja, fárassza azzal peresét, valamely perest pedig manifeste efféle ravaszságban deprehendálnak, amittálja causáját.

§. 11-o. Valamely perben inprimis a procurator admittáltatik, annak utána is viselhesse, folytathassa, ellene mondani szabad ne legyen.

§ 12-o. A sok haszontalan exceptiok a perekben annihiláltassanak, a brevis processusokban pedig több háromnál a régi usus szerint ugyan ne is admittáltassék; homicidiumokba ugyancsak praeter forum egy is ne admittáltassék, hanem ha meritalis léssen az exceptio; ha nem, de merito mindjárt tégyen választ: cselekedte-e vagy nem? remedium is ne több, csak egy novum adassék csak, tiszt uraimék is semmi jovait ante convictionem el ne vegyék.

§. 13-o. A tetem felszabadítás, ne a keserves, hanem a gyilkos javaiból fizetessék meg, a régi usus szerint, vagy ugyan penitus tolláltassék.

§ 14-o A jószágos és örökséges ember akár micsoda causában is kezessel ne tartozzék, ante finalem et definitivam sententiam vel convictionem.

§ 15-o. Ha valamely ember ante finalem et definitivam sententiam peresével megbékélik, azért azután ne bánthassa a bíró, hanemha vérbírság, vagy paráznság, vagy hasonló volna, kit törvény nélkül is exequalhatna, megvehessen.

§ 16-o. Ha az alperes a felperesnek actioját hitire hagyja ha megesküszik, nyertes lesz, ha pedig nem, amittálja causáját.

§ 17-o. Litis intermediummal ne egyéb dolgokban, hanem csak azokban, a melyből a törvény vagyon, élhessenek, ha pedig azonkívül illetlen szóval vagy egyébbel illetné peresét, indebitán convincáltassék.

§ 18-o A törvény előtt minden peres és procurator igen szép csendességgel és becsülettel beszéljen; de ha valami nagy rancorból való szóval illetlen beszéddel illetné vagy peresét, vagy

bíróját, vagy akárkit ott levő személyt, széktörésen in instanti, denegatis ulterioribus remediis convincáltassék és exequáltassék.

§ 19-o. Ha valamit, csak res mobilis-t, törvényre tiltanak meg és citálják is mindjárt érette, az olyan tiltást első szék napjáig törvénytételben ne legyen szabad felszabadítani, hanemha akkor a tiltó nem compareálna, vagy elővételét a causának nem sollicitálná, így annakutána szabadíttassék fel a tilalom alól, de remedium semmi ebben több ne legyen.

§ 20-o. A bírságoknak másoknak való engedések penitus tolláltassék, mind törvénybeliek, mind circulusnak rendén valók; hanemha hites tisztek, adják meg annakutánna, a kiknek akarják adni, szabados légyen; mert sok illetlen exactiokat és mód nélkül való abususokat látunk kijönni belőle.

§ 21-o. Egyéb jószágok és factumok dolgából a brevisben tartassék az ország articulusa, azért, hogy ezek is nem contrarium az articulusoknak, sem pedig a decretumnak.

§ 22-o. Szolga-kérés dolga is a viceszéken igazodjék az articulus szerént, exclusis omnibus juridicis remediis.

§. 23-o. A szökött jobbágyokat is a szék eskütteivel felkérhessük mi magunk között székünkben és abban egy *novum* is engedessék, de több semmi nem; és az articulus continentiaja szerint restituáltassék cum homagio, ha a novum után adja meg; de ha ante deliberationem promittálja, sine poena tartozzék elvenni a dominus terrestris; ha úgy meg nem adná, cum flor. 200 a tisztek restituáltassák annak jószágából, a kinek földén volt tempore repetitionis, ha elbútatta, vagy szöktette volna is a jobbágyát.

§ 24-o. A határok és erdők között, mezők felől való végzést uno termino intra decimum quintum diem igazítsák el tiszts uraimék, posthabita omni exceptione, keresztényi hivataljok szerént, ao 1650 in civitate Alba Julia.

§ 25-o. Levén olyan abusos eddig elé a székben, hogy a repellens ha méltó okát adta is repulsiojának, a repulsionak onusa neki vissza nem adatott, hanem az adversariussal refundáltatták, propter inpensam illegitimam executionem. Végeztetett azért, hogy a modo in posterum juxta tenorem decr. Trip. part. 2. tit. 76. méltó okát adhatván a repellens maga repulsiojának, pénze simpliciter restituáltassék és annak refusiojára az adversa pars ne cogáltassék.

§ 26-o. Semminemű relatoriák ne acceptaltassanak, a melyekbe utrum, pecsét nincsenek beírva, azért feleltetők tartozzanak a rektoriákba utrumot és pecsétet beírni.

Az eredetiből Székely-Udvarhelyt Bőjtelő 9-n 1848

Kiadta: SEBESI ISTVÁN sk.
jegyző.

(1848-iki átírata *Udvarhelyvármegye levéltárában.*)

1620.

Bardócz-füűszék fegyverösszeírása (kivonat). 1741.

1741-ben a kir. gubernium elrendelte a fegyverek összeírását, melyet *Bardócz-székben* községenként következő eredménnyel végeztek:

Község neve	Kard		Pallos		Flinta		Karabély		Párpisztoly		Vadász puská
	jó	rosz	jó	rosz	jó	rosz	jó	rosz	jó	rosz	
Vargyas	12	1	–	4	19	3	9	3	8 1/2	három 1/2 és 2	2
Olasztelek	5	3	2	1	17	2	1	–	9 1/2	1/2	–
Száldobos	1	2	–	–	5	–	–	–	1	1/2	–
Bardócz	–	1	1	1	7	2	1	–	1	1	–
Füle	9	–	1	2	18	3	2	1	1/2 és 6	két 1/2 és 3	–
Hermány	2	1	2	–	2	1	1	–	1 1/2	négy 1/2 és 1	8
Kis-Bacson	2	3	–	–	7	4	1	1	3 1/2	két 1/2 és 2	
Telegdi-Bacson	6	–	3	2	9	1	3	1	3	1 1/2	–
Bibarczfalva	2	–	2	–	5	–	1	1	3	három 1/2	
Összesen	39	11	11	10	89	16	19	7	öt 1/2 és 35	tizen-hét 1/2 és 10	10

(Eredetije *Udvarhelyvármegye levéltárában.*)

1621.

A csíkszéki székelyek kérvénye gr. Lázár Ferencz főkirálybíróhoz, közterheik könnyítése és sérelmeik orvoslása végett. (1741.)

Méltóságos gróf urunk!

Nagyságodhoz, mint nemes *Csík*, *Gyergyó* és *Kászonszékeknek* főtisztához alázatos instantiája *Csíkszékekben* lévő szabadsággal élő szolgáló rendeknek, mint nagy jó urunkhoz és patronusunkhoz.

Nagy alázatossággal kénszerítetténk sulyos és terhes dolgainkra nézve folyamodni instantiánk által, hogy sokféle sulyos és bajos dolgaink megorvosoltatnának, melyeket nagyságodnak punctatim remonstrálni akarunk és nagyságod által megorvosoltatni, mely punctumok így következnek:

1-mo. Az a kívánságunk szolgáló rendekül, hogy az *szombati szolgaság* tolláltassék ilyen sulyos és szoros ügyben s szolgálatban, a ki igen nagy mértékben meg vagyon, úgy, hogy egyik oka az szegénység elromlásának ez, mivel azoknak is terhe ránk szállott, mert sem *Gyimesben* nem szolgálnak, sem a várba fát nem hordanak, sem strására az havasban nem járnak, sem quartélyost nem tartnak, sem szekérszerre nem mennek, sem fűvet a militiának nem hordottak, sem faluszeriben szállót nem tartottak, sem egyéb szolgálatot velünk nem supportáltak, sem falu között való szedésben nem adnak, azok pedig mind olyanok, a kik jól supportálhatnák az szolgálatot; mindezeknek terhek ránk szállván, immár a nagy és sulyos szolgálat mián úgy megromlottunk s nyomorodtunk mind magunk s mind – sit venia – marhánk, hogy az Isten tudja csak, mint vagyunk a nagy iga alatt, a sok exemtus miatt; ez egyik oka a szegény szolgáló szabad emberek romlásának s pusztulásának: azért a *szombati szolgák* iránt tett constitutio s conclusio ellen contradicalunk sollenniter.

2-do. Az *jobbágyság* is exemtus az szolgálatból, hanem a fűvet hogy hordotta a militiának maga calculusa után, mikor fűvetetett fel, de reliquo semmi szolgálatot nem teszen falu segítségire: azt kívánjuk, hogy felire segítjenek szolgálatot supportálni, mert ő felséginek mindnyájan subditusi vagyunk s tartozunk ő felségít szolgálni, mint urunkot; ezek is sem várba, sem *Gyimesbe*,

sem strására az havasokban nem szolgálnak, sem quártélyozót nem tartnak, sem falu közü nem contribuálnak, sem militia költötetésire nem mennek sem szállót nem tartnak. Ezek iránt tett constitutio iránt is contradicálunk mivel a nemes székely natio projectuma is behozza a jobbágyság faluközü szeribe való szolgálatját.

3-tó. Azt kívánjuk, hogy a mely *nemes uraimék* szabad jószágot, szántóföldeket megvettek a szegény adózó szabadsággal élő emberektől arról adózzanak ő kegyelmek, mert azok tempore conscriptionis felírtak volt adó alá s azokból csinálták a statusok calculusokat, s az adónak quantuma azok iránt az calculusok iránt repartíaltatik az igazsággal ellenkező dolog, hogy más

szegény adózzék róla, a ki nem bírja.

4-tó. Vadnak olyan *egyházi nemes emberek* ¹⁾, kiknek jobbágyok nincsen, azok is exemptusok a falu közü való szolgálatból arra nézve, hogy ide s tova levelet hordoztak: azt is kívántuk tollálatni, hanem szolgáljanak másképpen, arra való az posták, szabadosok, ha szeretik az exemptiot, azok hordozzák, ne legyen annyiféle exemptus a mű terhünkre; sőt olyanok is vadnak, a kiknek nemességek nem constal, kiknek neveket annak utánna kiadjuk: vicetiszt urunk ő kegyelme által admonealtassanak de productione annak ideiben.

5-tó. Az is terhünkre vagyon szegény adózó rendekül, hogy vadnak olyan *armalisták*, a kiknek kinek egy s kinek két szegény jobbágya vagyon és azt ha fél fertályra vagy egyre kiadják, az ura eximáltatott: azt kívánjuk hogy az olyanok magok irattassanak contributiora, a jobbágyokkal segitssék magokat anynyiban, a mennyire kiadatik a jobbágya.

6-tó A *calculusok* rectificatioja idején való sumptusról rendeltessék bizonyos költés azoknak, a kik ott munkálódnak, a mennyiben lehet ne aggregáltassék az szegénység.

7-mó. Az particularis székgyülésin való expensa, tollálatssék, mert azzal is aggraváltatik a szegénység, mivel a bor drága s egyéb is szűk a szegény embernek.

8-vo. Mivel igen nagy, súlyos terhviselésben vagyunk s az

¹⁾ T. i. a kiknek *egy házuk* van.

méltóságos gubernium is coramissionaliter parancsolt volt róla, hogy az *inspector commissariusok* letétessenek mind ez hazában, hogy annak is fizetésivel a szegénység ne terheltesse: azt, kívánjuk, hogy ezen hivatal tétessék le a mű székünkben is.

9-no. Azt kívánjuk, hogy a *jobbágyok* is felire contribuáljanak a derék-székre, mivel az urok is appellált causajokot ott revidéaltatják, mely alatt is a congerált culinare s egyéb is elkél.

10-mo. A *törvények* ennekelőtte való üdőben vice-széken folytak a bírák házánál: a modo deinceps is, hogy ott folyanak, kívánjuk, mivel az is a szegény szolgáló rendeknek terhire vagyon, hogy úgy kezdett usualtatni, hogy más emberek házai fogattak fel, az hol a törvények folyjanak, arra nézve eximáltatták a közsöniséget falu szolgálatjából.

11-mo. Az *assessorok* száma felire lófő rendből álló légyen a régi mód szerént, azt kívánjuk.

12-mo. Azt kívánjuk, hogy *országgyűlésibe* egyik személy legyen lófő rendből, a ki arra capax ob certas rationes.

13-mo. Azt is kívánjuk, hogy a várba szolgáló adózó rendből álló nyolcz számú *bérese*k tolláltassanak, mivel azoknak adójuk s portiojok s egyéb szolgálatjuk ránk szállott s nagy terhünkre vagyon, azonkívül búzabéli portiojok vagyon: hogy pedig ez evitáltassék, fogadjon oda a nemes szék bérest kettőt, a ki ott continuuskodjék.

14-to. Az *exemtus puskások* is tolláltassanak és az ők állapotjokhoz képest supportálják az közsönéséges szolgálatot, nehogy azoknak is terhek mű ránk szálljon.

15-to. Az *faluörző zab* származván arról be, hogy a mint az Approbatabéli articulus szerént falut kellett örzeni sub poena fl. 12, azon örzésért ennek előtte való boldog időben zabbal fizettek, hogy falut ne örizzenek, a mely most is *faluörző zabnak* neveztetik; most pedig commissionaliter parancsoltatik, hogy a falukot örizzék, de necesse meg kell lenni: azért azt kívánjuk, hogy ezen zab adása tolláltassék, a míg a falu örzésének meg kell lenni és így kettő nem lehet, mivel a főtiszt uraknak s vicetiszt uraméknak nem fizetésekbe rendeltetett, hanem falu örzés helyin adatott ennek előtte.

Mindezeket értvén s látván nagyságod ilyen súlyos bajos

dolgainkot, alázatosan instálunk nagyságodnak, hogy méltóztassék nagyságod ezen sok rendbéli sulyos terheinket orvoslani, hadd tovább is az ő felsége szolgálatjára maradassunk, ne pusztuljunk s romoljunk el végképpen, másként ha kénszerítettünk ad altiora promovealni dolgunkot, ne causaltassunk semmiben, kiért Isten ő felsége nagyságodat, meg is áldja, kit szivünkéből kívánunk.

(Eredetije Csíkvármegye levéltárában az 1741-ik levelek közt.)

1622.

A Becze-család nemességéről és leszármazásától. 1741. jan. 24.

Anno 1741. 24 Januarii *Csík-Szent-Tamás* coram supr. jud. regio totaque universitate magnatum et nobilium c. incl. Sedium Sic *Csík* utriusque *Gyergyó* et *Kászon*.

Conclus 4. *Csík-szt.-mártoni Becze János* deák és *Becze Ferencz* ur ő kegyelme magok nemességekről és armalisokról hiteles relatoriákkal a generalis congregatio előtt bizonyoson és világoson docealnak: azért ő kegyelmeket a modo in posterum in numerum verorum et indubitatorum nobilium ac armalistarum acceptálá a generalis congregatio, ut ob omnibus agnoscantur et acceptentur pro indubitatis nobilibus ubivis locorum.

E protocollo generali incl. sedium Siculicalicum *Csík* utriusque *Gyergyó* et *Kászon* in *Csík-Szent-Király* 4 April. a. 1772.

Extradatum per

THOMAM KOVÁCS m. p.

ord. ac publ. tabulae jur. ass. *Csík*

utriusque et *Kászon* notarium.

(P. h.)

Leszármazás: Nagy Becze Márton született 1657-ben ennek fiai a fennebbi János és Ferencz; Ferencznek fiai: István, Márton; Mártonnak fiai: Gábor, Antal, Mátyás; Gábornak fiai: István, Ignác; Istvánnak fiai: Gábor, Mihály, Márton, mindhárom magtalan. Ignácnak fiai: János, József, Antal; Jánosnak fiai: Ferencz, János; Józsefnek fia: András; Antalnak fiai: Imre, László, Gábor.

(*Becze Antal Csíkvármegye alispánja irattárából.*)

1623.

Gyergyószék gyűléséből az országgyűlésre küldött követeknek adott utasítás. Szárhegyen. 1741. febr. 9.

In communi congregatione sedis Gyergyó possessione Szárhegy die nona, Februarii anni 1741 celebrata.

1.-mo. Mostani dietára rendeltettek gyergyó-tekerőpataki te-kéntetes nemzetes *Gáborffi István* és felcsíkszéki szent-tamási *Boros Ferencz* uraimék, úgy hogy 20 Februarii ao 1741. jelen legyenek *Szebenben*.

2-do. Hogy ő kegyelmek instructiokkal a nemes székektől készíttessenek, mi aggravamenti vadnak a nemes székeknek

3-tio. Ezen nemes *Gyergyó* székek az idej terméketlenségeit mind ős és tavasz gabonájából bő mértékben fel kell adni, úgy a mi kevés tavasz lett, azt is a hideg mind elvette és azt is a sok hó, eső ott érvén, semmi hasznát belőle nem vettünk, de a sok jégesők is sok károkat tőnek.

4-to. Némely faluknak határait az jég úgy elverte, midőn már aratásnak ideje lett volna, hogy semmi hasznot nem vettek belőle, nevezet szerint *ujfalvi*, *kelyénfalvi*, *tekerőpataki*, *csomafalvi*, *szárhegyi* és *ditrai* határokat.

5-to. Az nagy szükség miatt a székünk lakosi elbujdostak, ki *Molduvába*, ki pedig szélyel az országra, úgy annyira, hogy némely falukban majd lakosok nem maradnak.

6-to. Más vármegyékből és székekből hordván, életekre való eledeleket, az rossz utak miatt lovak és vonó marhájok igen eldöglött, úgy, hogy már semmi marhájok nincs, amin tovább hordjanak, sem a nincs, mivel éljenek lakosink.

7-mo. Minden esztendőben a *piricskei* sánczot ujítanunk kell, házakot, istállókot építenünk, a melynek sohunna refusioját nem érezzük.

8-vo. A *csíkszeredai várban* mind szüntelen a sütők mellett esztendők által egy embert kell tartanunk és egy négy ökrű szekeret két béreessel, úgy az ott való istállókot minden esztendőben fednünk kell és építenünk, melynek sohunnat refusioját nem tudjuk.

9-no. Minden esztendőben csak *Gyergyónak* 340 öl fát kell a *szeredai várban* administrálni, a melyet pénzül kell megfizetnünk, egy-egy német forinttal, hol többel.

10-mo. Az méltóságos gubernium parancsolatjából a *gyimesi sánczba*, egy néhány száz dolgost és többet adott csak szekeret száznál *Gyergyó*, semmi fizetések nem volt, sem eledelek, noha a méltóságos regium gubernium fizetésért parancsolta: arról való fizetését, a hol illik, praetendálni kell és eledelt.

11-mo. Szintén ezen 1741-ik esztendőben a *discretio*jért *zugmisért a Csíkban* lévő quártélyozó tisztek rettenetes executio-kot cselekedtek, perceptorainkot arestumban vitették, a melyet cum veris documentis megbizonyíthatunk, erővel a discretiot és zugmist conditionaliter megigirtették némely tiszt uraimékkal és a méltóságos gubernium kegyelmes commissioja érkezvén, úgy az herczeg ő serenitássa parancsolatja, hogy regulameutumon kívül senki semmit ne adjon, mégis extorsive megvették.

12-do. A *catholicus status* előtt promoteálni kell, mi októl viseltetvén, noha szép fundatio lévén *Kolozsvárt* a szegény deákok tartására, mégis most a szegény deákokot a Seminariumba bé nem fogadták a tisztelendő páter jesuvita uramék, a kiket befogadtak, azokat is fizetésért, a mely igen nagy hátramaradásokkal vagyon a szegény tanuló ifjaknak, mivel hogy sok idegeket is fogadtak ő kegyelmek az erdélyi fundatióra s fogad most is. (Communicálván *Apor Péter* urammal. Papoknak, mestereknek, harangozóknak változtatása az Approbaták szerint legyen a megyék szabadságában.¹⁾)

13-tio. Minden esztendőben nyárban, hogy ez szély hely, feles militiát kell tartanunk, a mint legközeleb is az elmúlt 1740 esztendőbéli nyáron csak *Gyergyó* négy compagnia Springerianusokot tartott; mennyi fűvet ezek consummáltak, mégis az ilyen semmi consolatiojára nincsen szegény székünknek.

14-to. Ezen szegény *Gyergyó* szék sovány, terméketlen és a sok hidegek miatt semminemű gabonájok soha jó nem terem és mi borral, búzával, gyümölcscsel, szekereséggel soha nem kereskedünk, város nincs közel olyan, a honnan valami hasznot vehet-

¹⁾ A zárjelbe telt pont: pótlás, u. a. írással, mint az utolján lévő pótlás.

nénk egyébből, hanem az egy tutalyosságból ami hasznot vedtünk, az ő felsége adójának és portiojának megfizetésire, sőt magunk táplálására is abból, a mit kapunk, de a kimondhatatlan nagy vámmal a méltóságos urak, várasok, malmok gátjain épen elnyomorítottak, mivel olyan vámlásokkal aggrávnak a ki ez előtt soha nem volt, sőt a hol malom gátját a víz elviszi, nincsen gát, még ott is vámot vesznek. Kévánjuk alázatosan, hogy másképpen ne lenne a vámlás, hanem mint ezelőtt a méltóságos regium gubernium itelte és megparancsolta, egy tutalytól legyen egy poltura a vám, mivel a semmi auxiliúrára nincs a szegény tutalyosoknak, s a szabad vizet nem is volna szabad de lege eltítani.

(*Oldalt.:*) Itt azt kell kivánni, hogy ez a tutalyvámlás egészen tolláltassék.

Pótlás más kézzel: A magazinalis 1500 köből buzának és 2400 zabnak árát sollicitálni kell.

A tonnák hordásának árát, a mint *Gáborffi* uram tudja már, hol kell keresni.

Azt is tudja *Gáborffi*, mivel kezinel van, mennyi deszkát, dolgost etc. administráltak a *Gyimesbe Piricskében:* azt is sollicitálni. Hogy quietantia nincsen rollok, az az oka, hogy nevezetesen kapitány *Molk* megverette az embert, a ki kérte az arról való quietantiákat.

Mennyi adóssága van a székeknek ezen esztendőben, conscribáltattak a székek, mely is extendalodik ad fl. h. circ. 100000, melyet mind csak a közelebb való három esztendőben raktak fel leginkább és ns. *Háromszékre* adósodtak meg.

Extra data ex communi congregatione anno die loquoque, út supra, celebrata, per

THOMAM PUSKÁS

jurat. notarium sedis Siculicalis

Gyergyó mpria.

Külső címzés: Tekintetes nemzetes *Abaffi Sándor* uramnak, nemes *Fel-Csik* székek érdemes v. királybirájának, bizodalmas jó uramnak ő kegyelmének

Csik-Szt.-Tamás.

(Egykorú fogalmazvány *Csikvármegye levéltárában.*)

1624.

Udvarhelyszék nemességének fegyvere összeírása (kivonatban)

1741–1742-ben.

1742. Conscriptio armorum dominorum nobilium ac ecclesiasticorum seu ad personas ecclesiasticas pertinentium ex mandato excelsi regni Transilvaniae gubernii etc. etc.

Járás neve	Pallos		Kard		Flinta		Pisztoly		Karabély	
	jó	rosz	jó	rosz	jó	rosz	jó	rosz	jó	rosz
Farczádi járás	–	–	42	23	105	19	51	17	21	3
Bözödi járás	8	4	35	29	133	33	8 fél és 49	19 fél és	2 fél és 6	1 fél és 13
Szentmártoni járás	–	–	44	3 fél és 22	110	16	22 fél és 22	13 fél és	14	5
Bögözi járás	–	–	70	4	120	–	29		24	–
Etédi járás	11	3	25	16	111	24	22 fél és 41	2 fél és 8	18	22
Udvarhely város	–	–	14	8	16	4	2 fél és 9	4 fél és 3	4	2
Egész Udvarhelyszéken Bardóczon kívül összesen	19	7	230	3 feles és 101	595	96	54 feles és 201	8 feles és 45	2 feles és 87	1 feles és 45

A szék házánál 5 jó kard, 5 jó és 4 rossz flinta, ezek a porkoláb és hajdúkai voltak a börtön mellett. A ref. collegiumban és jezsuitáknál fegyver nem találtott.

NB. Az $\frac{1}{2}$ tehát = félpisztoly azaz 1 darab, az 1 = párpisztoly stb.

1742. Conscriptio sive communeratio armorum sedis Sic. Udvarhely stb.

	Kard		Flinta		Pisztoly		Karabély	
	jó	rossz	jó	rossz	jó	rossz	jó	rossz
Bardócz szék	50	23	91	14	35 fél	17 fél	30	7
Privilegiumos Zetelaka	6	–	19	2	7	–	1	1
Hozzá véve Udvarhelyszék többi járásaiban 1742 évben felvett fegyver összegét az egész Udvarhelyszéken tehát 1741–2-ben volt összesen								
		3 feles és 101			55 feles és 243	39 feles és 62	2 feles és 118	1 feles és 53
	291		720	116				

(Eredetije Udvarhelyvármegye levéltárában.)

[Erdélyi Magyar Adatbank]

1625.

Udvarhelyszék katonaállításának rendszabálya. 1742. ápr. 17.

Ao 1742 die Aprilis in vicesedria sedis Siculicalis Udvarhely in Udvarhely conclusum et determinatum est hoc modo.

Az mostan felállítandó militiának felállítatására tetszett az ns széeknek, hogy verbunkkal fogjanak az dologhoz és az katonák gyűjtéséhez, mely verbuálás szerint ha kitelik az militia, bene quidem, ha nem, penes repartitionem kell hozzá fogni, kiadván az repartitiot.

Tetszett pedig az ns. széeknek unanimi voto azon verbuálásra tekintetes ns *Ugron Ferencz* uramot ő kglmét, mint ns. udvarhelyszéki kapitányt exmittalni; ő kglme mellé adjutantnak, az kiket ő kglme maga mellé fog szeretni és adhibealtatni, négy ifjak és két hegedűsök.

Magának ő kglmének diurnuma ..... r. fl. 1.

három lovára széna, abrak.

Az adjutansoknak, hegedűsöknek diurnuma és he-

gedűsöknek külön-külön dietim .....kr. 18

Az beállandó katonának anticipáljanak ő kglmek

egy-egy ..... r. 1 forintot.

Tizenyolcz esztendősen alatt valókat, negyven esztendősen felül valókat pedig ő kglmek ne acceptaljanak, jobbágyot se vegyenek, de megnézvén és considerálván ő kglmek, hogy valami beteges debilis emberek ne legyenek.

Az kiket találnak ő kglmek mindgyárt transmittálják, királybíró *Török Menyhárt* uramhoz ő kglméhez, ő kglme acceptálván disponálja quartélyokban azokban az falukban, az hova (kell); dietim lesz egy-egy garas diurnumok, kenyerekre napjára egy-egy ejtel búzával tartoznak az faluk.

Az beállók közül senkit tiszt uraimék híre nélkült el ne bocsássanak.

Az lovak mához egy hétre hozassanak be *Udvarhelyre* ad mustram, kiírván deputatus uraimék mindenüve, az kiknek conscribálva lovak. Jelen legyenek pedig in mustra *Török Menyhárt*

inspectore *Sebesi Miklós*, *Bakó István* és *gagyi Pálfi Sigmond* uraimék ő kglmek; jelen levén notárius *Dályai K. Ferencz* uram is.

Egy hajdúnak, az ki oda rendeltetett, dietim kr. 9.

(Eredetije *Udvarhelyvármegye levéltárában.*)

1626.

Udvarhelyszék katonái hadi felszerelésére szükséges kellékek lajstroma és költségvetése. Sz.-Udvarhely 1742. máj. 23.

Specificatio rerum necessariarum, juxta quam inclyta sedes Siculicalis Udvarhely, erga mandatum excelsi regii gubernii et dom. dom. incl. statuum principatus Transilvaniae, pro apparatu bellico, easdem corona procuranda, domino (cum tit.) Martino Marko vicejudici regio sedis filialis Bardocz committit.

Res necessariae coronae procurandae et earundem limitatio, juxta limitationem principatus Transilvaniae.

	Pecuniae	
	Hung.	Denar
Posztó, dolmányra, mentére, nadrágra, czafrangra	385	–
Sárga zsinór	28	50
Dolmányra gomb	36	–
Mentére nagyobb gomb	48	–
Mentekötő	7	20
Selyem varrani	54	–
Szabó munkája	80	–
Kapocs dolmányra	2	40
40 öv	60	–
Csákó süveg	24	–
NB. 40 mentére bérlésre	120	–
40 köpenyegre	152	60
NB. 40 pár bornyűbőr csizma	80	–
NB. 40 nyereg	19	20
40 pár nyeregszerszám	200	–

Jegyzet: A melyek notabenezettek, azokat nem kell Brassóban készíttetni.

	Pecuniae	
	Hung.	Denar
40 zabola NB. 40 kengyelvas NB. 40 pár csizmapatkó	48	–
40 pár puskatok	54	–
40 pokrócz	48	–
NB. 40 abrakos tarisznya szijjastól	7	20
NB. 40 lóvakaró	2	–
NB. 40 kefe	12	–
40 tarsoly Lóding Pantallér Pantallér-szj Kard-szj NB. 7 sátorok	192	–
Extra tentoria summa	1660	50

Udvarhely 23 Maii 1742.

Extradatum per

FRANCISCUM K. DÁLLYAI

jud. sedis Siculicalis Udvarhely notar.mp

(Eredetije Udvarhelyvármegye levéltárában.)

1627.

Adóketés Udvarhely hadi jutaléka költségeire. (1742.)

Repartitio sumptus pro erigendis triginta unum militibus equestribus, in remissionem personalis insurrectionis, ab excelso regio gubernio nobilitati sedis Udvarhely impositis

	Primaria impositio	Secundaria impositio
Processus Etédiensis	182 frt 52 kr.	8 frt 42 kr.
Processus Szentmártoniensis	801 frt 40 kr.	38 frt 32 1/2 kr.
Processus Bögösiensis	579 frt 48 kr.	26 frt 57 kr.

	Primaria impositio	Secundaria impositio
Processus Farczádiensis	606 frt 40 kr.	29 frt 09 ¹ / ₂ kr.
Processus Böződiensis	877 frt 04 kr.	31 frt 09 ¹ / ₂ kr.
Sedes Bardócz	411 frt 40 kr.	19 frt 43 ¹ / ₂ kr.
Összesen	3459 frt 44 kr.	154 frt 24 kr.
Summa summarum		3614 frt 08 kr.

(Eredetije k. n. *Udvarhelyvármegye levéltárában.*)

1628.

A főkormányzék Csík, Gyergyó és Kászonszéknek. 1742. jun. 26.

A gr *Lázár Ferencz* halálával megüresedett főkirálybírói tisztiségre candidálsjanak alkalmas férfiakai és azokat hozzá minél előbb terjeszszék fel.

(Eredetije *Csikvármegye levéltárában.*)

1629.

Csik, Gyergyó és Kászonszék protestatioja a főkirálybíró választásánál a régi törvényes szokás megtartása érdekében. 1724. jun. 30.

Nos Maria Theresia dei gratia Hungariae et Bohemiae rex, archidux Austriae etc. princeps Transylvaniae, memoriae commendamus tenore praesentium significando quibus expedit universis et singulis, quod egregii nobiles et agiles *Joannes Cserei de Nagy-Ajta, Ladislaus Cziko de Csík-Mindszent* et *Sigismundus Lászlófi de Gyergyó-Alfalu* hic manus propriae subscriptione, isti autem personaliter coram nobis constituti tam suo, quam reliquorum universorum magnatum nobilium et agilium incolarum et inhabitatorum sedium Siculicalium utrius *Csik Gyergyó* et *Kászon* Siculorum nominibus et in personis per modum solemnem protestationis, contradictionis et inhibitionis primum quidem vivae vocis suae oraculo declararunt, ex post vero talem nobis in scriptis exhibuerunt Hungarico idiomate confectam et descriptam protestatoriam atque contradictoriam declarationem: Ab antiquo a székely nationak ususa és törvénye volt, hogy mikor főtisztet candidáltak a vicetisztek az egész széket convocál-

tatták és szabad votumok collectiojára a notarius mellé unanimes consensu deputáltak bizonyos személyeket, de ha most, a mint halljuk, hogy contra hunc antiquum usum és székeley szabadság ellen *Csikban* a mostani főkirálybíró candidatiojára votumának collectiojára más valakit akárkit küldőne bé a méltóságos regium gubernium, praesentibus az ellen solenniter contradicalunk és protestalunk; primo, mert az egész székeley nationak megrögzött törvénye ellen és usussa ellen lévén, ut habetur opere Tripartiti partis 3-iae titulo 4-o, item in conditionibus piae reminiscendae quondam Transylvaniae principum, velut specificatur Aprobatarum Constitutionum parte 2-da articulo quinto paragrapho decimo quarto in verbis: A királybíráknak választások specificice csakugyan ő kegyelmek székeiknek szabadságokban álljon; et paulo inferius parte 3-tia tituli 76-ti artic. 1-mo taliter expressatur: A főkirálybírák pedig praecise a székeknek szabados választásokban, mind pedig azoknak megváltoztatásokban etc. Secundo: A székeknek régi törvénye szerint megkoronáztatott szent királyoktól adatott és eddég megtartott fidedignitása violálodnék és infringálodnék, ugyanis egy embernek lenne-é több fidedignitása, kinek semmi haszna és kára nem lévén, vagy pedig árvaszéknek, kinek mind maga kárát inkább igyekezi távoztatni és hasznát keresni. Super qua quidem dictorum *Joannis Cserei, Ladislai Czikó et Sigismundi Lászlófi* suo ac quorum supra nominibus et in personis protestatoria atque contradictoria declaratione modo praemisso facta nos quoque praesentes literas nostras testimoniales sub sigillo nostro judiciali ex authentico eisdem protestantibus jurium (modo praemisso) suorum futura pro cautela necessarias extradandas duximus et concendendas communi justitia et aequitate suadente. Datum in libera regiaque civitate nostra Saxonicali *Nagy-Szeben* die trigesima mensis Junii anno domini millesimo septingentesimo quadragesimo secundo

(P. h.)

Lecta, correcta mp.

(Eredetije, haránt íven a nagy fejedelmi pecséttel, *Csík vármegye levéltárában*.)

1630.

Udvarhelyszékben az újonnan szervezett katonaság számára adott lovak szám- és értékjegyzéke. Sz.-Udvarhely 1742. nov. 17.

Specificatio

equorum et eorundem pretii pro erectione neo militiae equestris sedis Siculicalis Udvarhely etc. etc.

Fel van véve 35 ló, melyek becsértéke 24 frttól 40 frtig változik; legtöbb van 30–32 frtos ló, melyeknek árát inspector commissarius *Domokos Ferencz* kifizeti a fenjelölt becsértékben egyenként.

Udvarhely 17. Nov. 1742.

(Eredetije *Udvarhelyvármegye levéltárában.*)

1631.

Csik, Gyergyó és Kászonszék falvaira az adó kivetése. 1744.

Subrepartitio quanti tam ordinarii quam extraordinarii in sedibus Siculicalibus Csik, Gyergyó et Káson pro a. 1744.

<i>Sedes Csik inferior.</i>		<i>Sedes Káson</i>	
Pagus:	Rh. f.	Pagus:	Rh. f.
Sögött	275	Fell-Tíz	374
Szentkirály	704	All-Tíz	374
Szent-Imreh	990	Impér	187
Szent-Simon	671	Jakabfalva	253
Csatószeg	506	Ujfalu	396
Verebes	132	Summa:	1584
Tusnád	1012	<i>Sedes Csik superior, pagus:</i>	
Lázárfalva	99		
Kozmás	704	Rh. f.	
Csekefalva	748	Szent-Domokos	451
Szent-Márton	462	Szent-Thamás	481
Bánkfalva	1122	Jenőfalva	606
Szent-György	792	Karczfalva	295
Ménaság	605	Dánfalva	667
Mindszent	297	Madaras	648
Szentlélek	121	Rákos	438
Summa:	9240	Göröczfalva	232

	Rh. f.	<i>Sedes Gyergyó.</i>	
Vacsárcsi	280	Pagus:	Rh. f.
Szent-Mihály	302	Szent-Miklós	1859
Szépviz	464	Tekerőpatak	462
Szent-Miklós	280	Killyénfalva	407
Borsova	165	Ujfalva	1056
Delne	275	Csomafalva	627
Pálfalva	121	Alfalva	1199
Csomortán	259	Szárhegy	792
Várdodfalva	308	Ditró	836
Taplocza	349	Remete	682
Csicsó	308	Summa:	7920
Mádéfalva	646		
Valachi in alpibus habitantes	81	Utriusque sedis summa: 26400	
Summa:	7656		
Ex qua juxta dispositionem i. commissariatus administrantur			Rh. f. 17026
Pro hybernante militia administrantur in paratis et natura			3324
Pro extraordinariis sedium manebunt			6050
Summa 26400			

Extradatum per LADISLAUM CZIKO
 sedium Siculicalium Csík, Gyergyó et Kászón
 jur. notar. mp.

(Eredetije Csíkvármegye levéltárában.)

1632.

*A főkörmányszék rendelete Csíkszéknek a Visarion kaluger által el-
 ámitott oláhok lecsendesítése felől. N.-Szeben 1744. máj. 6.*

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis stb. nomine.

Illustrissime stb.

Egy *Besarion* nevű idegen ez hazában most vetődött vándor ámitó, a ki magát nem is legitimálhatta, mi rendbéli ember legyen, minekutánna observáltathatott itt léte és magaviselése, azonnal intercipiáltatott ugyan, mindazáltal az alatt, a mint referáltatik,

az együgyü oláságot annyira elámította, hogy némelyek közülök falustól templomokat frequentálni s popájokat agnoscalni nem akarnák melyen csudálkoznék a gubernium, ha egy oly hitván vándorlónak szaván annyira megindultanak volna; mindazáltal, ha úgy vagyon, Isten és haza törvénye ellen való dolog lévén, committáltatik kegyelmeteknek autoritate guberniali igen districte, maga greniumában egyetértvén a possessorokkal, azokkal együtt, az hol pedig possessorok nem lesznek, a tiszték az olá papok jelenlétében falunként a községet eléállítván, serio intsék, hogy az haza törvénye szerint templomokat frequentálják, különben ha azt posthábeálnák *Compilatae Constitutionis partis 1-mae articuli primi titulo 2-do decernalt* büntetést el nem kerülük a renitensek.

Mint viszi penig kegyelmetek ezen parancsolatunkot véghez, a guberniumot informalni el ne mulassa. Sic facturis stb.

E regio principatus Transilvaniae gubernio Cibinii, din 6-ta
Maji 1744.

C. J. HALLER
gub. mpria.

B. GEORGIUS P. PONGRACZ
cancellar mpria.
STEPH. BOÉR secr. gub. mp.

Latin külső cím: Csík, Gyergyó, Kászsónszéknek.

(Eredetije Csíkvármegye levéltárában.)

1633.

A főkörmányszék rendelete Csíkszéknek, marhavész elleni óvintézkedésekről. N.-Szeben 1744. szeptember 3.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis stb. nomine.

Illustrissime stb.

Hiteles relatiokból sajnálva értette az gubernium, hogy ezen hazának némely résziben, úgymint *Háromszéken, Fogaras földin* és a *Barczaságon* is némely falukba a marha dögi erumpált volna; parancsoljuk azért igen serio kegyelmeteknek szoros tisztí és kötelessége szerint mindennemű praecautiokat elkövessen, főképpen szorgalmatos vigyázással légyen, hogy senki az infectus valami legkisebb suspicióban való helységekről az infectus

helyekre sub gravissima et irremissibiliter infligenda animadversio ne penetráljon, vagy döglött bőrt hordozni, vásárolni vagy transportálni semmiképpen ne merészeljen. Hogyha pedig (melyet Isten ő szent felsége távoztasson) helységében penetrálni találna a dög, tehát az inficialt helységnek szarvasmarhával minden commercium severissime ne csak interdicáltassék, kik se alattomban, se nyilván meg ne engedjék a communicatit az még tisztákkal. Megdöglött marhákat nyúzni senkinek se engedjék, hanem legottan bőröstől mélyen a földbe béásatván, takartassák el jól. Ha pedig olyan depraehendáltatnék, a ki post publicationem egészséges helyről inficialtak helységében szarvasmarhával járni merészelne, vagy inficialt helyről egészségesre hasonló marhával vagy döglött bőrrel menni bátorkodnék, ipso facto a tisztek minden kedvezés nélkül kemény és példás büntetéssel megbüntettesék; oly szorgalmasan inspiciáljanak pedig, vigyázzanak és vigyáztassanak a tisztek, hogy ha valaholott magok ebbéli kötelességeknek eleget tenni posthábeálnák, egyátaljában kemény számadás és animadversioiban incurráljak. Sic facturis stb.

E regio principatus Transsilvaniae gubernio Cibinii mensis 3-tia Septembris a. 1744.

FR. B. KLOBUTICZKY mp.

STEPH. BOÉR

secr. gub. mp.

Latin külső cím: Csik, Gyergyó és Kászsónéknek.

(Eredetije Csikvármegye levéltárában.)

1634.

A főkörmányszék rendelete Csikszéknek, a birtokos nemességre eső

12 lovas katona kiállításáról. N.-Szeben, 1744. decz. 18.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis nomine.

Illustrissime stb.

Repartiáltatván az egész erdélyi nobilitástól ő felsége hadi szolgálatjára pro futura campania ígirt ezer lovas katona a mostani gyűlés alatt, esett kegyelmetek székiben lévő possessionata nobilitásra 12 lovas katona az egész székely nemességre intézett száz-tizenkét numerusból Vévén azért commissionkot, in gremio sui találtatható jobbgyságra s földesurak embereire, udvari cseléde-

ket és praebendásokat kihagyván, proportionate vesse fel indilate az 12 lovas katonákat és osztán certo praefixo termino nem a jobbágyságtól, hanem azoknak possessoraitól exigálja; pro sui directione az itt concludalt systema accludáltatik; akár, ha tetszik köntöst, fegyvert, lovat, egyszóval minden requisitumokat pénzzé tenni s pénzül felvenni és annak felszedésére s perceptiojára különös embert rendelni s osztán azon pénzből a katonákat vestíálni és armalni s lovasítani, ellenünkre nem lészen. Mivel pedig az egész nemes natio fenn specificalt quottája egy különös sereget fog constitualni, azon légyen teljes tehetséggel, hogy egyező köntösben légyenek mindnyájon s jó fegyverrel s jó paripákkal állittassanak fel; csonkák, bénák s testekben hibások, vagy üdöt töltöttek ne absolute recipiáltassanak, nehogy a nemes székeley natio azt a szép enconiumát, mely a diplomában iratik, elveszesse, *mert a nemes vármegyék seregeit, vagy vizsgálják, vagy nem, de a nemes székeley natio seregét oda ki sokan fogják observálni.* Ne légyen azért senki ebben hátra álló, hanem egy szüvel és akarattal erőlködjék kiki, hogy ad 1-mum Februarii anni affuturi készek légyenek a katonák, a mikorra minden dispositioját, melyet in substrata materia tenni fog, cum specifica impositionis apparatusque et intertentionis militum suarum declaratione, ut et possessionatae nobilitatis numero nominibus etiam consignatis bévárja a gubernium.

1-mo. Pedig maga katonai numerusához illő tiszteket tégyen, kik által szedetetheti s visitáltathatja és acceptáltathatja a katonákat, eleiben adván, hogy ad praeventendas querelas más ember jobbágya invito domino suo ne acceptáltassék.

Még pedig ezen insurrectio durál, privatusoknak verboválni megtiltotta ő felsége decretaliter, légyen tudva kegyelmeteknél is. Sic facturis stb.

E regno principatus Transilvaniae gubernio, Cibinii die 18-va Decembris 1744.

C. J. HALLER
gub mpria.

B. GEORGIUS P. PONGRACZ
cancellar mp.

GABR. ALVINCZY mp.

Latin külső cím: Csikszéknek.

(Eredetije Csikvármegye levéltárában.)

1635.

Udvarhelyszék végzései, a birtokos nemesekre kirovott 31 lovas katonai kiállításának módzatairól és költségszámításáról. 1745-ben.

a) *Anno 1745 die 7 Januarii in praesentia dominorum dominorum videofficialium assessorum et nobilium inclitae sedis Siculicalis Udvarhely acta sunt sequentia.*

Pro faciundo projecto et formalitate modalitatis conscriptioni deputantur:

Ugron Ferencz uram,

Maróthi György uram,

Sándor Pál uram,

Harkó Bálint uram,

Damokos Ferencz uram,

Pálfi Sigmund uram,

Sándor Sigmund uram,

Bakó István uram.

Ezen exmittált commissio az nemes székben levő possessio-nata nobilitasra obvenialt 31 lovas katonáknak erectiojának modalitásáról projectálván, az alább megírt punctumok szerint juxta commissionem excelsi regii gubernii accomodalni kívánván következnek:

1. Conscribáltassanak az nemes székben levő minden, úri, fő és nemesi renden lévő és possessionatus embereknek, papoknak, mestereknek actu adózó és exemptus jobbágyi, az exemptus vagy adót nem adó jobbágyok pedig cum decleratione rei, hogy eluceáljon, melyik mi okra nézve nem adózik, hasonlóképpen az sellérek is, az kik falu szeriben való fundusokot és appertinentiakat bírnak s oeconomizálnak, ide nem értetvén az szabad sellérek.

2. Conscribáltatván ez szerint az jobbágyok és sellérek, repartionáltassék jobbágy szám szerint az erigálandó militia erectioja summája és két sellér ingrediáljon egy jobbágy numerusában és repartióltatván, kiki az jobbágyáért rá obveniált summát az haeres maga adja meg, az sellérekre obvenialt summát ha meg akarja selléreire venni, facultáltassék.

Oldalt: NB. Ezen conscribált jobbágyok és sellérek iránt post conscriptionem az nemes szék tegyen determinatit, kik ingrediállyanak az fenn megírt numerusokban suborta difficultate.

3. Az mely nemes embernek négy számból álló jobbágyinál kevesebb, vagy csak egy, vagy egy jobbágya is nincsen, az is

négy jobbágyról adgyon, úgy mint az kinek négy actu vagyon, ea ratione, hogy az olyan is aequaliter gaudeat az nobilitas praerogativának másokkal együtt. Az kinek pedig négy ház jobbágyánál több vagyon, mindenikről tartozik concurrálni.

3. Az szabad exemptus emberek akár ezen summában concurrállanak annyit, az mi két jobbágyra esnék.

NB. Akármi praetextus alatt levők is: posták, hajdúk és szabad ember molnárok, a kik nem contribuáltak és nem contribuálnak.

4. Ezen conscriptio az következő nemes szék confluxussán die 16 praesentis végben mehet az nemes székről denominálandó négy commembrumi által, holott az falusbírák tertio se behozván az falusi regestrumokat és az bírák is hüt szerént eléadván kinek-kinek jobbágyit és exemptussit holott az nemesség is vel per se, vel per provisorum compareálván, perfectiora mehet az dolog, hogyha difficultás adgya elé magát, finaliter enodáltassék.

NB. Deputati sunt in congregatione praesenti pro conscriptione jobbagonum dominorum nobilium domini Andreas Ugron, Sam. Borsay, Sigism. Pálffy, Georg. Maróthi, Samuel Boda, Steph. Bakó.

5. Végben menvén ezen conscriptio szerént az militia erectiojára sufficiens sumptus, repartialtassék jobbágy-szám szerént és denomináltassék egy hadnagy, az ki per verbuationem fogjon az katonák gyűjtéséhez.

NB. Ezen ötödik punctum determinatioja differaltatott a következő nemes szék confluxussára.

Anno et die in praemissis specificatis in praesenti congregatione dominorum viceofficialium, assessorum et nobilium inclytae sedis Siculicalis Udvarhely, filialumque Keresztúr et Bardócz supra specificata projectatio dominorum ejusdem sedis commembraneorum deputatorum approbata et ratificata est.

b) *Projectum de apparatu et requisitis unius militis equestris.*

	Rf. kr.		Rf. kr.
1 ló	30 –	1 nyereg	–,30
1 szíjszerszám	4,10	1 pokrócz	1,08
1 zabola	–,36	1 kefe, 1 vakaró	–,30
1 kengyelvas	–,30	1 tarisznya	–,06

	Rf. kr.		Rf. kr.
1 futrás kötél	–,09	1 kasza	–,24
1 zsák	–,15	Ezen kívül dobra, dobtakaróra, zász- lóra, sátorra, tár- szekérrre, ökörre, baltára	5,31
1 nyakravaló	–,30		
2 ing, lábravaló	1,30		
1 kötőfék	–,24		
1 háti bőr	–,18		
1 mente, dolmán, nad- rág	16,06 ¹ / ₂	Az fennebb megírt projectum szerént egy katonának ki- vántatik készíté- sére	91,30 ¹ / ₂
1 szőr sinor öv, három gombos	–,54		
1 pár csizma, sarkan- tyustól, patkóstól	2,–	Ezeken kívül mikor verbuálnak, szedik, egy katonának kell adni	1,08
1 csákó	–,51		
1 köpenyeg	3,21		
1 kard	4,–		
1 pár pisztoly	6,–	Egy katonának inter- tentioja in pane, carne et gratis per 3 menses a 2 R. fl. kr. 30	7,30
1 karabély	6,–		
1 kardszíj	–,30		
1 pantallér szíj vasas- tól	1,–		
1 loding tarsaly	3,–	Egy lónak interten- tíjő per 3 menses a 3 R. fl.	9,–
1 puskatok	1,08		
1 nadrágszíj	–,06		
6 kova	–,03		
		summa	109,08 ¹ / ₂

Accedal ezekben egy holtapi verbuatiójára egy hadnagynak pro pane et carne dietim a kr. 28 pro 2-bus equilibus portionibus a 12 kr. per mensem R. fl. 15.

Az adjunctus verbuáló katonáknak, minthogy kijár dietim az magok portiojok, egyebet nem adnak, hanem moderate ihatnak abból az 1 Rhenensis forintból 8 krból, mely az egy katonának pro anticipatione projectáltatott.

Item ezen summának perceptiojára rendeltetett perceptornak fizetése R. fl. 20.

Item az verbuált új katonák mellé rendelendő commissariusnak, az ki mind oralis és equilis portiojokra gondot viseljen és effectione számot adjon, fizetése leszen R. fl. 10.

Hogyha egy hónapnál az verbunk tovább tartana, applicidálódik hadnagy uramnak újabban az fenn megírt punctum szerint R. fl. 15.

Ezeken kívül két musikásoknak az verbunk mellé cum intertentione et solutione dietim a 24 kr 2 hónapra projectaltott R. fl. 24.

Melyekből egy katonára obvenial 2 R. fl. 42 $\frac{1}{2}$ kr. és így egy katona kiállítására kívántatik 111 R. fl. 51 kr., 31 katonának felállítására kívántatik 3467 frt 21 kr.

Assummáltván az szék conscriptiojából az urak, főrendek, nemesek és portionatus emberek jobbágyi, addáltván mind az nemeseknek jobbágyihoz, az kik a szék constitutioja szerint való calculust fel nem érték, mind az exemptusoknak az szék constitutioja szerint jobbágyok adscribáltván, *találtatott az székben jobbágy: 2006.*

Repartialtatott minden jobbágyra R. fl. 1 kr. 44, mely szerint az egész repartitiumok summája teszen 3477 frt. 4 kr, mely is az projectalt summát superálja 9 frt 43 krral, mely is ezen dologhoz kívántató szükségre jó lészen.

Tartozik azért az repartitio szerint minden ember az maga obtingensit erre rendeltett perceptor *Marosi György* uram kezében minél hamarébb administralni, hogyha pediglen in paratis nehéznek tetszik administralni, szabadságában lészen az katonát in specie minden requisitumival ezen projectum szerint hatvan négy s fél % 64 $\frac{1}{2}$ jobbágyra vicetiszt uramék előtt sistalni, hogy ő kglmek magoknak notálják, kitől melyik nap sistáltatott és administraltatott az katona, annak utánna pedig usque futuram desuper faciendam dispositionem az az administrans katonáját az projectum szerint intervenialja.

Az repartitiot notarius uram minden haladék nélkül perceptor *Marosi György* uramnak adja ki cum declaratione hujus projecti, úgy mindazonáltal, hogy az exemptusokon, molnárokon, az nemességnek az kisebb értékűjén, úgy másokon is, az kiken ítilné, hogy nehezen vehetné meg, legelsőbben is felszedgye, ha különben nem lehetne, etiam militare executione mediante.

c) Anno 1745 die 3 Martii. A kir. gubernium parancsára, az 31 lovas katonákra in a. 1745 erogált exemptusoknak és impositioknak repartitioja etc. etc. (Kivonat.)

Jobbágy tulajdonos	Jobbagiones nro	Inquilini	Additi jobb. nro	Summa jobbagonum	Repartitio	
					R. fl.	kr.
Exc. d. d. comes Ladislaus Gyulaffi de Szt.-Demeter	59	2	–	60	104	–
Portio Csakiana Szt.-Demetriensis	50	7	–	53	92	44
B. Stephanus Daniel	13	1	–	13 ½	23	24
D. Franciscus Daniel	8	–	–	8	13	52
D. Steph. Daniel jun.	10	–	–	10	17	20
D. Joannes Daniel	7	1	–	7 ½	13	–
D. Petrus Daniel	14	–	–	14	24	16
D. Laurentius Daniel	9	–	–	9	15	36
D. Franciscus Ugron	43	4	–	47	81	28
D. Josephus Ugron	23	–	–	23	39	52
D. Joannes Ugron	33	–	–	33	57	12
D. Joannes Ugron jun.	7	–	–	7	12	8
D. Andreas Ugron	26	1	–	26 ½	45	56
D. David Kénosi	8	2	–	9	15	36
D. Ladislaus Dimény in Abosfalva	4	–	1	5	8	40
D. Steph. V. Borsai	13	1	–	13 ½	23	24
D. Samuel Borsai	14	1	–	14 ½	25	8

Ezekon kívül van 343 jobbágy-tulajdonos, de ezeknek mind kevesebb-kevesebb jobbágyok van.

Megjegyzendő – kiszámítatván, – hogy a jobbágyért 1 fjt 60 kr, additus jobbágyért 1 fjt 64 kr, inquilinusért (½ jobbágy) 52 kr rovattal fizetett az úr s így egész Udvarhelyszéken – Bardóczzal együtt – volt jobbágy összesen 2006 s ezért az urak fizettek 3477 fjt 04 krt.

d) *Repartitio sumptus pro erigendis triginta unum militibus equestribus in remissionem personalis insurrectionis, ab excelso regio gubernio nobilitati sedis Udvarhely impositi. 1745. (Kivonat.)*

	Impositio primaria		Secunda	
	R. fl.	Den.	R. fl.	Den.
Processus Etédiensis, summa	182	52	8	47 1/2
Processus Szentmártoniensus, summa	804	40	38	32 1/2
Processus Bögöziensus, summa	579	48	26	57
Processus Farczádiensus, summa	606	40	29	9 1/2
Processus Bözödiensus, summa	877	4	34	9 1/2
Sedes Bardócz, summa	411	40	19	47 1/2
Együtt	3459	44	154	24
Summa summarum 3614 frt 08 kr.				

e) *Specificatio universorum exemptorum in sede Siculicali Udvarhely existentium, qui a contributionibus in anno 1745 in sede Siculicali Udvarhely et filiali Keresztur sunt exempti et immunitati etc. etc. (Kivonat.)*

Processus Szent-Martoniensus.

H.-Karácsonyfalva: Steph. Barabas perceptor.

Jánosfalva: Andreas Lőrincz servus dni inspectoris commissarii.

Városfalva: Joannes Csiki, judes curialis jobb. dni Sigismundi Kénosy.

Dálya: Andreas Márton, servus dni notarii sedis Udvarhely.

Ábrahámfalva: Joannes Orbán, judex curialis jobb. dni Joannis Ugron junioris.

Lokod: Stephanus Lokodi provisor jobbag. dni Toldy.

Összesen: 14.

Processus Bögöziensus, össz.: 7   Processus Farczádiensus, össz. 17

Processus Bözödiensus, össz.: 9   Processus Etédiensus, össz.: 2

Sedes Bardocz, összesen 2

a kik mind udvarbírák, vagy hivatalszolgák, vagy jobb. curialis provisorok, hajdúk, vagy curatorok stb.

(Eredetije Udvarhelyvármegye levéltárában.)

1636.

Udvarhelyszék végzései a főkirálybíró választása és az újonnan felállítandó katonaságban az ő részük kiállítása felől. 1745 febr. 5. és 6-án.

Anno 1745. die 5. Febr in generali congregatione incl. ytae sedis Siculicalis *Udvarhely* in oppido *Udvarhely* celebrata pro collectione votorum ad candidationem officii supremi iudicis regii deputantur: illustrissimus dominus comes ex sua gratia *Antonius Kornis de Göncz-Ruszka*, dominus vicejudeus regius *Melchior Török de Kadicsfalva*, *Paulus Sándor de Nagy-Galambfalva*, ex sede filiali *Bardócz*: dominus *Valentinus Markó*, vicejudeus regius et notarius *Franciscus K. Dályai*.

Anno 1745. die sexta Febr. in oppido *Udvarhely* coram praefato domino praeside et congregatione generali incl. Sedis Siculicalis pluralitate votorum az mely méltóságos urak candidáltattak ex utraque religione, puta dominorum dominorum catholicorum et reformatorum nro sex, azok adattassanak fel az mlgos regium guberniumba s ha ő excellentiájok fogják parancsolni kiról-kiról votumának kiadattatását, kész lesz az nemes szék specificé kiadni.

Az nemes szék azelőtt celebralt confluxusa alkalmatosságával per suos classicos deputatos tett és coram eadem sede publicaltatott conclusuma helyben hagyattatik, eo tamen qualificatione et modalitate: nemes uraimék a kiknek jobbágya nem található, ennek előtte penes projectum adscribáltattak volt, hogy négy jobbágytól, vagy mint négy jobbágyra az mi esnék, annyit contribuáljanak in praesenti erectione incl. militiae, de in hac praesenti congregatione tetszett in universum, az melyre jobbágyok nélkült való nemes uraimék is reá hajtottak, hogy az oly nemes emberek annyit adgyanak, mint az mennyi öt ház jobbágyra obveniálna.

Az *jobbágy-bírók* dolgában observáltassék az ns. szék ezelőtt lett deliberatuma in omnibus punctis et clausulis

Az felállítandó militia erectiojára az ns szék collecta aliqua summa poriri statim tempore legyen per verbunc és ha kik kiállittyák magok katonáikat, concurrálni a verbuncban nem akarnak, azok nem tartoznak concurrálni; az congregált neo militia

iuxta dispositiones dominorum viceofficialium disponáltassék suis modis et commoditatibus ad status competens, intertentiojok rebo-nificáltatván az felvetendő és nemességtől percipiálandó summá-ból, vagy pedig ha abból is nem telik és telnék, legyen provisio az nemességtől.

Az militia erectiojában kiki lóval, fegyverrel, köntössel és egyéb hadi expiditióra kívántató necessariumokkal az mennyiben concurrálhat, azok acceptaltassanak decenti et ordinario modo.

Az ns. szék résziről magokot offerállják ad militiam et offi-cium militare verbuncque peragendam Ugron József uram, Sándor Mihály uram, Tisza László uram, Lukács István uram.

Ex his productore militiae eligitur et deputatur dnus *Michael Sándor de Agyagfalva*.

Perceptor pecuniae deputatur dnus *Georgius Maróthi* et habebit sallarium fl. 20.

Pro dominis dnis repartitoribus eliguntur:

Franc. Ugron, Franc. Damokos, Paulus Sándor, Valentinus Markó, Steph. Török, Sigism. Sándor et Sigism. Pálffi.

(Eredetije Udvarhelyvármegye levéltárában.)

1637.

*A főkormányzék rendelete Csíkszékhez a Visáron kaluger által el-
ámított gör. egyesült oláhok lecsendesítése s az unitárius papok meg-
védelmezése érdekében. Nagy-Szeben 1745. ápr. 6.*

Sacrae Caes. Regiaeque Hung. Boh. Majestatis stb. nomine

Illustrissime stb.

Tudva vagyon az egész hazánkban ennek előtte plus minus 50 esztendőkkel az *Erdélyben* lévő schismaticus mind papok akkori püspökökkel együtt, mind pedig az schismaticus község minemű uniora lépett vala ritu tamen graeco et non catholico a római anyaszentegyházzal, melyet az akkori szentséges apostolica curia kegyelmesen confirmált; annak utánna, a mint tudjuk egy néhány rendbéli püspököt praefigált azon graeci ritus clerusnak és községnek, augeálták penig ezt concomitanter néhai felséges Leopoldus császártól fogva következő császári királyai, mind ezen ha-

zának regnans fejedelmi sok rendbéli privilégiumokkal, inimunitasokkal adaequálván őket in iuribus ecclesiasticis az latini ritus ecclesiasticusokkal, melyben pacifice voltak mind ekkoráig, míg nem sokkal ezelőtt egy hitető veszedelmes impostor kaluger ide bévetődvén, annyira elcsábította az tudatlan községet, hogy felzavartatván azáltal elsőbben azon unionak systemája, ettől nemcsak nagyon láttatott recedálni, hanem bűjös-bájos rítusokra is et monstrosas, prout relatum est, superstitiones bigamias et alia incestuosa matrimonia prorumpalt, insuper penig nulla habita ratione privilegiorum immunitatum et iurium ecclesiasticorum a praelibatis sacratissimis monarchis collatarum et a gloriose regnante principe confirmatorum, novissime in codicem legum patriarum articulariter insertorum ez unitus clerust, templomait, házait, parochiát, ahoz tartozandó fundusait, appertinentiait az schismaticus és sok számmal nem régen, Isten tudja honnan bėjött popáktól incitaltatván és a községet ad sacrilegos ausus animalván, sok helyeken elfoglalták, személyekhez is violenter hozzá nyúltak, némelyeket contra jura ecclesiastica detineáltak és mediumokot attentálni kezdettenek ad evertendam et labefactandam sacram hanc unionem tot privilegiis et immunitatibus stabilitam.

Melyeknek specificatioját hosszas volna recenseálni, hanem az következő inquisitiok, ha továbbra is arra provocaltatunk, megmutatják azokat is, a kik directe aut indirecte conniveáltak, ehez concurráltak, vagy ipso facto cooperáltak volna.

Ezen istentelen sacrilegus aususok kegyelmes füleiben hatván felséges asszonyunknak, nékem gubernatornak kegyelmesen és districtim méltóztatott recenter sub 12-ma mensis Martii anni currentis parancsolni, tudniillik, hogy valamint nem szándéka ő felségének ezen haereditarius principatusának systemáját változtatni, úgy ellenben, hogy ezen sokszor említett unionak felséges nagyatyjától, bátyjától és édes atyjától conferáltak és resolváltak, magától pedig ő felségétől confirmáltak diplomáit, indultumit valakik által infringáltak éppen nem akarja, hozzá tevén kegyelmesen azt is ő felsége formalibus his: Interim autem ne malum hoc servitio nostro et communi bono perniciosum in illo principatu nostro incrementum summeret, sedulo attenderet. Mely ő felsége kegyelmes parancsolatja proponáltakván, mai napon in consilio gubernii concludáltak:

1-mo. Hogy az templomból exturbalt ecclesiastica et secularis possessiojokban megbántatott unitus papot kegyelmetek helységében medio supremi et v. officialium templumokban reponáltassanak és in integrum restitultassanak. Concomitanter

2-do. Ennek utána minden violentiától illibate conserváltassanak az előszámlált privilegiumok, immunitasok sacrosancte observáltassanak, az unitus községet is intuitu unionis senki inkább terhelni ne merészelje, hanem indiscriminatum, mint más hazánkbeli község, egyaránt accommodáltassék.

3-tio. A schismaticus papok, mint nem privilegiatusok, községes terhviselés alá vettessenek, hogy ezzel is a contribuens község mostani nagy terhviselés alatt subleváltassék, kik ha legkissebbet is a község között contra unionem, quietemque ac liberum et imperturbatum exercitium Graeci ritus unitorum movealni, attentalni subolfacialnának, eo facto elfogattassanak, tamquam publice quietis turbatores, a guberniumnak azonnal hírt tévén irántok.

4-to. Ha kik pedig idegen országból ily veszedelmes dolog gerjesztésére jönnek vagy jövendők volnának, papi praerogativával élni kívánók, megvizsgálván ordinatiojokról adott leveleket szorgalmatosan, ha per eos, quorum interest, unitusoknak nem találtnak, ne admittáltassanak, hanem bėjelentvén az közelebb lakó Graeci ritus praesbiternek, archidiakonusnak, vagy vicariusnak, a tisztek elimináltassák.

5-to. Ma kik a schismaticusok közül kárt violenter tettenek az unitus papoknak vagy községnek, mint per vim committalt spolium, töstént restitultassék.

6-to. Ha mi tovább való ausus, malitia, vagy strepitus törtenék pedig közöttök, észbevévén, minden úton-módon eleit venni és azonnal a guberniumot genuine informalni szoros kötelességében áll a tiszteknek.

Mindezekre pedig autoritate benigni mandati regii fő és vicetisztek oly kötelességeket ismerjék lenni s azt pro virili magok előtt viseljék, hogy ha perfunctorie, cunctanter, annyival is inkább negligenter vigyáznának, nominanter feladatván a felséges udvarnak, mint királyi parancsolattal nem gondolók, a mi fogja követni, magoknak tulajdonítsák, mert ne gondolja senki, hogy ezen uniót, mely ut supra oly erős fundamentumra építettett

ő felségétől, kegyelmes asszonyunk ő felsége evortalni vagy prostitualni megengedje, hanem ki tudja a quibus fortioribus etiam viis et modis kétségkívül manuteneálja.

Cibinii die 6-ta Aprilis a. 1745.

C. J. HALLER

gub. mpria.

B. GEORGIUS

P. PONGRACZ

cancellar. mpria.

STEPH. BOÉR

secret. gub. mpria.

Latin külső cím: Csik, Gyergyó és Kászon széknek.

(Eredetije Csikvármegye levéltárában.)

1638.

A főkormányzék rendelete Csikszéknek a Moldovába való szökések megakadályozásáról. Nagy-Szeben, 1745. jun. 14.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis stb. nomine.

Illustrissime stb.

Passim referáltatik, hogy nemcsak egyenként, hanem csoportosan és falustól már profugiomot tentálna főképpen in locis confiniariis a szegénység, sokaknak is succedálván szándékok, okoztatnak a tisztek, hogy plájássai által elegendőképpen nem vigyáztatnának. Committáltatik azért kegyelmeteknek strictissime, maga helységében lévő plájássait ad debitam semitarum custodiam effective compellálja, ha azok között negligentíát, annál is inkább coniventiát tapasztal, példáson és kedvezés nélkül megbüntesse, vagy ha a dolog mivolta úgy érdemli, hivataljokból is kitégye, más disinteressatusokat substituálván helyében, ha pedig inevitabilis okok ob bonum publicum úgy kívánnák, communi sumptu számokat is szaporítani kéne. Továbbá pedig oly hív szorgalmatossággal igyekezzék ezen profugium megelőzésében maga tisztí kötelességét pro virili effectusban venni, hogy ha jövendőben ő felsége aerariumának kára következne kegyelmetek vigyázatlansága miatt, maga fog kegyelmetek számot adni. Hallatnak annak felette olyak is, kik az oláhországi profugiumra hitegetnék a községet: azért szorgalmatosan rá vigyázván, ha kik efélék találtatnak, azonnal intercipiál

tassanak és fogságban tétessenek és tégyenek a tisztek informatiot a guberniumnak. Sic facturis stb.

E regio principatus Transilvaniae gubernio. Cibinii die 14-ta Junii anni 1745.

C. J. HALLER

gub. mpria.

B. GEORGIUS P. PONGRACZ

cancellar. mpria.

STEPH. BOÉR

secret. gub. mpria.

Latin külső cím: Csik, Gyergyó és Kászon széknek.

(Eredetije Csikvármegye levéltárában.)

1639.

Gyergyó-szék terményadózása az 1749-iki katonai szállásolásra.

Administrata ex sede Siculicali Gyergyó naturalia ordinaria pro hybernio anni 1749.

<i>Ordinaria</i>	Tritici		Avenae		Foeni		Facit in pecunia	
	cub	m	cub	m	cur	mil	fl	xr
Companiae d. capitanei Emanuelis <i>Zamphir</i> pro 6 mensibus hybernalibus 1749	114	2	4,0		235			
Pro Majo iisdem anni 1749					20	1/2		
<i>Josikaianis</i> pro 4 mensibus hybernalibus	40	2	76		38			
Pro Majo iisdem anni 1749	–	–	20		10			
<i>Kalnakianis</i> companiae d. capit. <i>Csedő</i> pro Majo 1749	–	–	9	1/2	15			
	158		575	1/2	318	1/2		
<i>Extraordinaria</i>								
Inclytæ sedis <i>Haidonibus</i> ad <i>Somolyo</i>	14		–		–		–	–
Mercenariis et bobus ad <i>Gyimes</i> pro 1749	5	13	–		15	–	–	–
Penes pistores homini ad <i>Szereda</i>	6	–	–		–		–	–

<i>Extraordinaria</i>	Tritici		Avenae		Foeni		Facit in pe- cunia	
	cub	m	cub	m	cur	mil	fl	xr
Chirulgo sedis per 6 menses	3	–	–	–	2	–	–	–
Carnifici sedis	7	2	–	–	–	–	–	–
Ad <i>Piricske</i> ad domum sedis	–	–	4	–	2	–	–	–
Ex mandato sedis uxori chirulgi	–	2	–	–	–	–	–	–
Illustrissimo dno comiti <i>Kalnoki</i> sup. regio judici	1	2	10	–	5	–	–	–
Illustrissimo d. comiti <i>Kornis Antonio</i> ad <i>Borszék</i>	4	–	–	–	–	–	–	–
Illustrissimo d. comiti Stephano <i>Mikes</i> ad <i>Borszék</i>	–	–	8	–	–	–	–	–
In necessitate sedis et rectificatione calculorum	2	–	6	–	10	–	–	–
Ad domum inclytæ sedis Joanni <i>Ferenczi</i>	2	2	–	–	–	–	–	–
Archulariis sedis ad <i>Piricske</i>	–	2	–	–	–	–	–	–
Consumsimus in iteratione illustrissimi supr. regii iudicis pro vino, carne, cserevisia et ad <i>Borszék</i> fl. 12, ex foeno perceptos	–	–	–	–	6	–	–	–
	204	2j. 13	603	–	358	2	–	–

(Egykorú másolat a *ditrai Puskás-család levelesládájában.*)

1640

Kantakuzén György moldovai főkancellár Csík és Gyergyószéknek két a határon elfogott moldvai szabadon bocsátása érdekében, visszatartással fenyegetőzvé. Jasszi 1749 sept. 29.

Spectabiles ac magnifici domini domini colendissimi!

Conquesti sunt apud me incolae pagi *Hango* nomine confiniis Transilvaniae, quod cum quidam ipsorum proventum annum coligere volentes, in confiniis ab hominibus quibusdam ex parte Transilvaniae abruti fuerunt duo ipsorum nomine *Gyergius* (!) et *Kerczuly*. Cum vero inaudiverim, quod damnum nullum parti

Transilvaniae inflixerint, nec limites ilius attigerint, mirum sane mihi videtur, quod qui violentiae locum dederit, quod si enim e confiniis dubium, vel questio fuisset, vel de mea jurisdictioni non statim ab executione incipiendum erat, dantur inquisitiones, et institui potuisset commissio, ubi ex utraque parte res ventilari potuisset. Antequam itaque ad aliorum aures hanc meam querellam referam, consultum duxi, ut prius spectabiles ac magnificas dominationes vestias conveniam, requirendo easdem, ut hac in re debitam mihi praestent satisfactionem, hominesque meos sine mora, sineque perperasso damno restituant. Quod si vero ipsi damnum aliquod intulissent, mihi scribendum erit, et quid quid justitiae erit, refundam; de reliquo, quod si taliter agere licet, et nos alterius partis *Armenos Brasovanos* ¹⁾ insufficientes habemus, ubi aequae repressaria facere, secundum exemplum datum, nobis licere apparet. Interim spem foveo, quod ista res nullas amplius habebit consequentias, quod spectabiles ac magnifici dñes vestrae studebunt, ut amicabiliter hoc negotium componant. Quibus me viciniae affectui recommendans omni honoris cultu existo.

Spectabilium ac magnificarum Dominationum Vestrarum
Jassiis 29 Septembris 1749.

Ad officia paratissimus servus
GEORGIUS CANTACUZENUS
cancellarius supremus.

Külső cím: Spectabilibus ac magnificis dominis dominis vice-judicibus regiis sedium Siculicalium Csik et Gyergyó, dominis colendissimis.

Perceptae sunt die 15-ta Oct.

(Egykorú másolata a *ditrai Puskás család birtokában.*)

1641.

A csik-bánkfalvi Kovács-fiak nemeslevele, melyet atyjok Kovács Tamás és nagyatyjok Bocskor János érdemeiért nyertek, a Rákóczi-forradalomban az uralkodóház mellett és a török háborúkban (Moldában) vitézkedvén. Kelt Bécsben 1750. oct. 26-án.

Nos *Maria Theresia*, Dei gratia Romanorum imperatrix, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque

¹⁾ = *Örmény kereskedők*. A kereskedőt ma is *Brassován-nak* hívják Romániában.

regina, archidux Austriae, stb. stb. Memoriae commendamus tenore pradsentium significantes, quibus expedit, universis: quod nos cum ad nonnullorum fidelium nostrorum maiestati nostrae propterea humillime factam intercessionem, tum vero benigne attentis et consideratis fidelitate fideliumque toga et vel maxime ac respective sago praestitorum servitorum meritis nobilium agilium *Thomae junioris, Josephi et Pauli Kovács de Bánkfalva*, quae tam ipsi pro aetatis ratione et sua conditione in palaestra potissimum literaria, et juris deinde patrii tyrocinio, ad futuram sui culturam et servitia obeundi habilitatem, praecipue autem *Joannis quondam Bocskor et Thomae senioris Kovács de Bánkfalva*, illius capitanei, hujus vero locumtenentis in una centuria militiae nationalis et hujus genitoris praelibatorum supplicantium, ex nobili femina *Anna Bocskor* conjugis sua, filia vero antelati capitanei susceptorum, quae iidem variis in occasionibus intrepide et singulari cum fidelitate exhibuerunt et impenderunt. Hi enim collecta una cohorte nationalis militiae erga augustam domum nostram, ubi plerique ad infidelem *Rakoczium* defecissent, fidelitatem inviolatam conservarunt, contra hostes viriliter pugnarunt et propterea domorum suarum expilationem ac substantiae jacturam perpepsi fuerunt. *Thomas* praedictus *Kovács* senior circa annum domini 1717. sub priore bello Turcico non solum certa manu sub ductu suo congregata hostilem attunc provinciam *Moldaviam* ingressus prima vice fuit et notabilem praedam Transylvanis, augustae domus nostrae subditis, per hostes ereptam, magno animo et foelici eventu recuperavit, sed etiam *Jassios* usque vajvodalem in eadem provincia sedem penetrans, ex dicti vajvodae, Turcarum Tartarorumque magna manu protecti et in vicinum castellum elabentis comitiva Turcam militem, ut ipse interim glande plumbea in pectore ictus fuerit, sua manu comprehensum retraxit. Anno praeterea domini 1715. idem a generali tunc confiniorum Valachicorum et Moldaviorum commendante Coronensi *barone de Tige* quamquam officio locumtenentem ad explorationes intentionum et moliminum hostilium in *Moldaviam* praedictam et fortalitia ac civitates *Berlád, Hutin* et *Jassios* ter exmissus, depraehensus et laqueo vitam finiturus, nisi intercessione boeronis Moldavi sibi

noti, propterea deinde eadem poeha affecti, eliberatus fuisset. Prae-
declarati prioris belli Turcici occasione, anno 1718. ad observan-
dos et ubi necesse foret muniendos passus versus hosticum ex-
peditus; sub posteriore porro cum iisdem Turcis bello anno 1737.
ad milliam caesareo regiam qua commissarius a sede nostra
Siculicali *Csik* applicatus, viae ductor idem in *Moldaviam* et in
velitationibus adversus hostes ubique primus omnia possibilia
servitia fecit, quae omnia ex fidedignis generalium illorum tem-
porum officialiumque subordinatorum, commilitorum item et
aliorum testimoniis productis ducerent: causarum commilitorum
item et aliorum testimoniis productis ducerent. Causarum postea
eundem advocatum et nonnunquam ad diaetas ex dicta sede de-
putatum, non absimiliter sua fidelia praestitisse servitia idem per-
hibetur. Qualia et imposterum ejus filios supplicantes praestitu-
ros, immo ad aemulationem avi, patrisque successive augmen-
taturus virtutum specimina benigne confidimus. Eisdem igitur
Thomam, Josephum et Paulum Kovács de Bánkfalva,
eorumque haeredes et posteros utriusque sexus universos, legi-
timo ex thoro nascituros, ex gratia nostra speciali, deque supre-
mae potestatis nostrae plenitudine e statu *primipilari*, in quo
nati sunt et hactenus perstiterunt, clementer eximentes, in coe-
tum et numerum verorum ac indubitatorum dicti principatus nostri
Transylvaniae, nec non regni nostri Hungariae, aliorumque reg-
norum, ditionum et provinciarum nostrarum haerediliarum no-
bilitium duximus annumerandos, cooptandos et adscribendos, annu-
entes et ex certa nostra scientia, animoque deliberato conceden-
tes, ut ipsi a modo imposterum futuris et perpetuis semper tem-
poribus omnibus iis gratiis, honoribus, praerogativis, privilegiis et
immunitatibus, quibus caeteri veri et indubitati dicti principatus
nostri Transylvaniae, nec non regni nostri Hungariae, aliorumque
regnorum, ditionum et provinciarum nostrarum haereditiarum
nobiles natura, jure vel antiqua consuetudine usi sunt et gavisi,
utunturque et gaudent, uti, frui ei gaudere possint ac valeant,
haeredesque et posterii eorundem utriusque sexus universi valeant
atque possint. In cujus quidem nostrae erga eosdem exhibitae
clementiae ac liberalitatis testimonium, veraeque ac indubitatae
nobilitatis signum, haec *arma* seu nobilitatis insignia: scutum

videlicet militare erectum in tres, superiorem scilicet auream et duas inferiores hinc rubri, inde coelestini coloris areas divisum, in cujus duabus inferioribus priore rubei diversa armorum genera, coelestini vero coloris caput bovis Moldaviae insigne repraesentans, tamquam perenne monumentum facinorum in modo fata provincia a repetitis supplicantium genitore et avo ad perpetuam in posteris eorum nominis commendationem exantlatorum efformata; prima autem seu superiore et aurea area hinc sertum militare ex candidis ardearum cristis complicatum, inde virens palmae ramus, veluti ralatae toties de hoste victoriae praemia et insignia proposita conspiciuntur. Supra scutum galea militaris chlatrata est posita, quam contegit diadema regium, gemnis atque unionibus decenter ornatum, ex quo prominent fasciculus cristarum et palmae ramus, inferioribus per omnia similes. Ex cono galeae teniae sive lemnisci variorum colorum, hinc quidem aurei et rubei, inde vero argentei et coerulei defluunt, scutique latera belle (!) ambiunt ex exornant, proutiha ec omnia in principio seu capite praesentium literarum nostrarum pictoris industria geminis suis coloribus illustrata lucidius ob oculos intuentium posita esse conspiciuntur. Eisdem *Thomae, Josepho et Kovács de Bánkfalva*, vestrisque haeredibus et posteris utriusque sexus universis benigne danda duximus et conferenda, decernentes et ex certa nostra scientia, animoque deliberato concedentes, ut vos a modo imposterum futuris et perpetuis semper temporibus eadem arma seu nobilitatis insignia more aliorum verorum et indubitatorum dicti principatus nostri Transylvaniae, nec non regni nostri Hungariae, aliorumque regnorum, ditionum et provinciarum nostrarum haereditariarum nobilium, sub iisdem iuribus praerogativis et immunitatibus, quibus illi natura, jure vel antiqua consuetudine usi sunt et gavis, utunturque et gaudent, ubique in praeliis, certaminibus, pugnis, hastiludiis, torneamentis ac aliis quibusvis, nec non sigillis, velis, cortinis, aulaeis, annulis, vexillis, clypeis, tentoriis, domibus et sepulchris, generaliter in quarumlibet rerum et expeditionum generibus, sub merae, verae, sincerae et indubitatae nobilitatis iure et titulo, quo eos insignitos et ornatos ab omnibus cuiuscunque status, gradus, conditionis, honoris, dignitatis et praecminentiae sint,

dici, nominari, haberi et reputari volumus et iubemus, ferre ac gestare, iisque in aevum uti, frui et gaudere possitis ac valeatis, haeredesque et posteri vestri utriusque sexus universi valeant atque possint. Imo nobilitamus, damus et conferimus, annuimusque et decernimus harum nostrarum maioris et autentici sigilli nostri impendentis munimine roboratarum vigore et testimonio mediante.

Datum in civitate nostra Vienna Austriae die vigesima sexta mensis Octobris anno domini millesimo septingentesimo quingentesimo, regnorum vero nostrorum undecimo.

MARIA THERESIA mp.

C. LADISLAUS GYULAFFI

I. b. de Ráthot mpria.

SIGISMUNDUS CSATÓ

de Delne mpria.

(Nagy fekete-sárga-fehér zsinóron függő pecséttel.)

Kívül: Praesentes literae armales sub generali universorum principatus Transylvaniae et partium eidem annexarum statuum et ordinum ad 11-mum mensis Januarii recenter evoluti anni praesentis 1751 in liberam regiamque civitatem *Cibinium* indicta diaeta, nomine introscriptorum die 5-ta nunc currentis mensis Februarii praesentatae, publicatae et nemine contradicente extradatae per

Magistrum DAVIDEM HENTER

I. baronem de Sepsi-Szent-Ivan proto-
notarium mpria.

Másfelől: Praesentes literae armales introscriptorum sub generali congregatione sedium Siculicalium *Csik* utriusque, *Gyergyo* et *Kaszon* in *Várdodfalva* 7-ma mensis Februarii anno 1752 celebrata praesentatae, perlectae et publicatae, nemine contradicente.

C. PAULUS HALLER

supremus iudex regius mp.

LADISLAUS CZIKO

dictarum sedium Siculium notarius mp.

(Eredetije *Csikvmegye levéltárában a Kovács-család levelesládájában.*)